

Handwritten signature or mark in blue ink at the top of the page.

დახასიათებანი

თქმულნი

თუ ფრასტეს მიედ.

20788

გაძმობულნი და გამოცემული

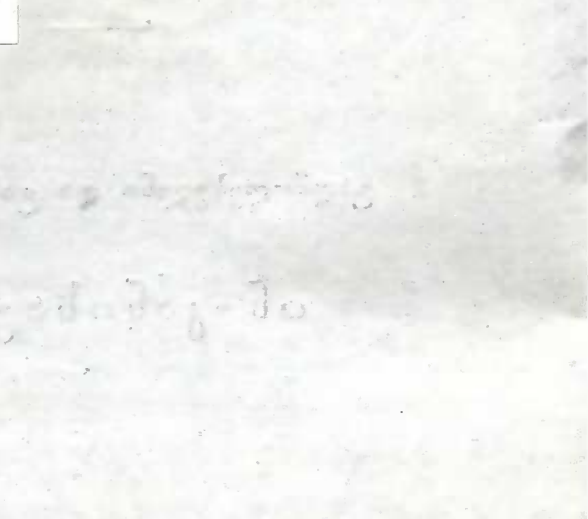
ინ-კანისაკან.

თფილისი

გრ. ჩარკვიანის სტამბა || Типография Гр. Чарквіани

1889

Дозволено цензурою, Тифлисъ. 12 Сентябія 1889 г.

Типографія Г. Чарквіани, на Лор.-Мелик. ул. д. Зубалова.

თ ე ო ფ რ ა ს ტ ე .

(ბიოგრაფიული მიმოხილვა).

თეოფრასტეს ცხოვრებაზე ბევრი ცნობა არ დარჩენილა. იგი დაიბადა ქალაქს ერესში, ლესბოსის კუნძულზე. მამა მისმა, თუმცა იგი უბრალო ხელოსანი იყო, მაგრამ მაინც თავისი შვილი შეეწინიერათ აღზარდა. თავისის პირველ მასწავლებლის, ლევკიპის სკოლითგან, თეოფრასტე მოვიდა ათინას, სადაც პლატონს დაემოწაფა. ამის სიკვდილ შემდეგ იგი შეუდგა არისტოტელს, რომელმაც, თავისის საყვარელ მოწაფის პატივსაცემლათ, შეუცვალა მას ნამდვილი სახელი ტირტამი თეოფრასტედ.

თავისის გენიოს-მასწავლებლის სიკვდილ შემდეგ, თეოფრასტემ გაშალა ათინას თავისი სკოლა, რომელსაც, ამბობენ, ორიათასამდე მაყურებელი ყავდაო. მაგრამ 306-ე წელს იგი იძულებული გახდა დაეტოვებინა სატახტო ქალაქი იმის გამო, რომ სოფოკლემ შეიტანა წინადადება, რომლის ძალით სიკვდილის სასჯელით აღკრძალულ იქმნა ათინაში ფილოსოფიის სწავლება. მაგრამ შემდეგს წელს თეოფრასტე ისევ მობრუნდა და ასწავლიდა სიკვდი-

ლამდე. იგი მოკვდა 286-ე წელს, 85-ის, ზოგნი ამბობენ 107-ის წლისა შობითგან, მხურვალეთ შეყვარებული და პატივცემული თანამედროვეთაგან.

მისთ მრავალ რიცხვედ თხზულებათაგან, რომელთ ჩაოდენობა ორასს აღემატებოდა, შენახულა მხოლოდ ხუთი და ისინიც დანაკლისებულნი. ამათგან ყველაზედ უფრო სახელგანთქმულია, ეს „დახასიათებანი“. ძნელი გამოსაკვლეფია, როდის დაუწერია თეოფრასტეს ეს თხზულება. ავტორი იხსენიებს („სრუპენ ტელაში“) კასანდრეს ბრძოლას ერთის მხრით და პოლისპერხონტისას და „მეფესას“ — მეორესით. აქ, ცხადია, ლაპარაკია იმ შინათბრძოლაზე, რომელიც ასტყდა საბერძნეთს ანტიპატრეს სიკვდილ შემდეგ 319-ე წელს თავისის ცხოვრების უკანასკნელ წამებში იმან დანიშნა რელენტად 2) მაკედონიაში თავისი ძველი თანაბრძოლი ამხანაგი პოლისპერხონტი, რითაც განზე დასტოვა თავისი ანჩხლი და ამპარტაიანი ძე კასანდრე. ბრძოლა ამას და პოლისპერხონტი შორის გაიმართა 318-ე წელს. უკანასკნელის მოკავშირე „მეფედ“, რომელსაც ავტორი სახელს არ არქმევს, კასაუბონი სთვლის ალექსანდრე დიდის უკანონო ძმას, ჰკუა-თხელ, არჩიდეოსს, შემდეგ წელში, ექვს წლეულ მართველობის შემდეგ რომ მოკლეს. წინააღმდეგ ამისა კორაიოსი გონებს, რომ ეს „მეფე“ იყო ალექსანდრესა და დარიოზის ქალიშვილის, ბარსინასძე — გერაკლე

რომელიც მოკლულიქმნა 309-ე წელს, რაც ძნელი დასაჯერებელია. ასე რომ, თუ დავერწმუნებით კასაუბონის შეხედულობას, — უნდა ვიუიქროთ, რომ „დახასიათებანი“ დაწერილია 318—317-ე წწ. შორის. ყველა ოცდაათივე „დახასიათებანი“ არ შესულან არც ერთს ჩვენამდე მოსულ ხელთნაწერში, რისგამოც ზოგიერთი სწავლულები და სხვათა შორის, ფოსსი რომლის გამოცემის შესაბამისად გადმოღებულა ეს თარგმანი, სთვლიან ამ ნაწარმოებს თეოფრასტეს სხვა დაკარგულის დიდი თხზულების ნაწყვეტად. სხვა სწავლულებს, როგორც მაგ. საუპპეს, განოვს და სხ. «დახასიათებანი» გონიათ გამოკრებილი თეოფრასტეს ჩვენამდე მოულწეველთ, ფილოსოფიურ თხზულებათაგან. მაგრამ ორთავე შეხედულება ნაკლებ დასაჯერებელია, თუმცა, უნდა გავტყდეთ, რომ «დახასიათებანის» ბერძნული ტექსტა ძალიან გაფუჭებულია მერმინდელის ჩანაწერებით უფიცებისაგან. «შეძღენა» მაინც ყალბია და ყალბი. ახალთახალ სწავლულების შრომით ორიგინალის ტექსტის კრიტიკა წინ წაწეულია.

თავდაჭერილი, კაცთმოყვარე, როგორადაც გვიხატავენ მას ძველები, თეოფრასტე, თუმცა იგრე გულკეთილი იყო, მაგრამ მაინც გვიხატავს კაცთა ვნებებს და მათ განსაკიცხს მხარცებს საოცროს განმტკრეტელობით და დაკვირვების განმტკრიახობით.

მართალია მისი გმირები არიან ათინლები, მაგრამ იმათ ნიღაბ ქვეშ გვიხატავს კაცებს საერთოთ, კაცებს ეროვნებათა განურჩევლათ. ორიათასი წელიწადი მეტი გვეყოფს ჩვენ თეოფრასტეს დრო-ქამისაგან. მაგრამ მასნი „დახასიათებანი“ ბევრს ახალს ჯობია; სახელი გამოუცვალე, ზღაპარი რჩება იგივეა.

თეოფრასტეს წიგნის განსხვავებულობაა: არქონა პატიოსან კაცთა დებულებითის ტიპებისა და აგრეთვე ქალების ხასიათების არქონაც. მისმა თხზულებამ შექმნა განსაკუთრებული გვარი ლიტერატურულის პროზისა, რომელზედაც გულმოდგინეთ მუშაობდენ შემდეგნი ბერძენთ და რომაელთ ფილოსოფოსები და ეგრეთვე ახალევროპელი მწერლები. იგი გადათარგმნილია ყველა ახალ ენებზე. ლაზრუერის ცნობილი თხზულება არის მხოლოდ თავისუფალი მიბაძვა ბერძენთ ზნეთ მოძღვრის წიგნისადმი. რუსულ ენაზედაც ბევრს უთარგმნია „დახასიათებანი“, მაგრამ ვ. ალექსეევისთანა ნაძღვილათ კი-არავის. ქართულათ, ზამდენათაც ვიცით, პირველათ ითარგმნება.

ჩვენ, ამ წიგნის ქართულათ მთარგმნელს, შეგვიძლია დავუმატოთ, რომ თარგმნის მიზანი უბრალოა: თუ თითონ გვიჩრს რომელიმე აქ აღწერილთ ბიწთაგანი, გაისწორე; თუ სხვაში შენიშნო, მოერიდე და, რაც შეგიძლია, სდევნე და კიცხე.

აქ ხომ მარტო ბიწიერებაზეა ლაპარაკი და სათნო-
ებაზე არაფერი. საჭიროც არაა: ქცევა აქ დახატუ-
ლის წინააღმდეგ—სათნოებაა და ყმაწვილმა კაცმა
ის უნდა შეითვისოს... მეორე სარგებლობა ახალ-
გაზღობისათვის ის არის, რომ ამ წიგნით იგი ადვილათ
გაეცნობა ბერძენთ კლასიკურ დღითი-დღიურ ცხოვ-
რებას, თუ სხვა წყაროებზე ხელი არ მიუწვდება.
ყოველს შემთხვევაში ერთის წიგნაკით მაინც მეტი
შეიქმნა ქართულის საკითხავ წიგნების მცირე რი-
ცხვი.

ბ. მ. უსწავლელის მკითხველისთვის ზოგიერთ
სიტყვებს და აზრებს უზის ციფრები, რომელიც
მიგასწავლის წიგნის ზოლოს, სადაც არი მოყვანი-
ლი საჭირო შენიშვნები.

შ ე ძ ჳ ნ ა

წინათაც მიკვირდა და თითქმის ახლაც მიკვირს,
როცა ვფაქრობ, რომ ელადაში ჰვაც რომ ერთნა-
ირია და ყველა ბერძნების აღზრდაც ერთგვარი, რა-
ტომ მათი-ზნებასიათი ასე სხვადასხვა ფერისა?
ხანდაზმით შემისწავლია მე, ჩემო პოლიკლეფ, ადა-
მიანის ბუნება, —ოთხმოც და ცხრამეტს წელიწადს
მიცხოვრია ქვეყანაზე, სხვადასხვა ხასიათის პირს
შეხვედრივარ, გულმოდგინეთ შემიდარებია კარგი

კაცები ავებთან, — და, ვგონებ, ურიგოდაც არ მიქ-
ნია, რომ ერთავეს ცხოვრებითგან ცოტა რამ დაე-
წერე. პირთა დაუსახელებლათ 2) აღვწერ იმათ ხა-
სიათებს, სხვადასხვა გარემოებაში. შთამომავლობას
რომ ამისთანა ლიტერატურულ ძეგლებს ვუტოვებთ
მე დაჯერებული ვარ, ჩემო პოლიკლევე, რომ ჩვენ
მას სარგებლობას შევძენთ, — ამართ ხელმძღვანილ-
ნი, ყმაწვილ-კაცები უფრო დაუახლოვდებიან სუფ-
თა ზნეობის კაცებს და მათ მიბაძვენ. ახლა სიტ-
ყვა საქმედ ვაქციოთ. შენი საქმეა — ჩაუკვირდე და
შენიშნო — ნამდვილია თუ არა ჩემგან დახატული
სურათები. პირველს დახასიათებას მე დავარქვი
„პირმოთნე“. გაჭიანურებულ წინასიტყვაობათა წე-
რა მე არ მიყვარს. თავდაპირველათ მე მოკლეთ
განვსაზღვრავე პირმოთნეობის შინაარსს, მერე და-
ვასურათებ პირმოთნე კაცის საქციელს. ბოლოს,
ჩემის მიზნის თანახმათ, ვეცდები, აგრეთვე დაუსა-
ხელებლათ დაეხატო დანარჩენი ხასიათებიცა.

პირმოთნე.

სიპრუდე და გულუწრფელობა სიტყვასა და
საქმეში — ეს არი თავიდათავე პირმოთნეობის გა-
მოსაცნობი ნიშნები.

პირმოთნე მტერთანაც მეგობრულათ მასლაა-
თობს; პირში აქებს მას, ვისაც ზურგს უკან აძაგებს,

გულშემატკივრობას უცხადებს მწუხარებაში; ვის-
 თვისაც მას შეუჩაცხება მიუყენებია, მასაც ალერ-
 სიანათ ესაუბრება. რომ ავინებდე, — ის, მიჯომ და
 აქ არაფერიათ, ისე გულდამშვიდებით ყურს გიგდებს
 ლანძღვაზე. თქვენ რომ მისი ნახვა დაუყოვნებლივ
 გესაქ რაებოდესთ, — იგი შემოგითვლისთ: ახლა არ
 მცალია, მერც მობრძანდითო. თქვენ მას ცოტაო-
 დენ ფულს დაესესხეთ, ანუ კიდევ დახმარება რამ
 თხოვეთ, — მას პასუხი მზათ აქეს: „აი ამ წამს მო-
 ვედი, გვიან მომიხდა შინ დაბრუნება, დაქანცული
 ვარ.“ იგი ფარავს ყოველს თავისს ქცევას და გაჯე-
 რებს, რომ «მხოლოდ მოფიქრება მინდაო», — გეუბ-
 ნება: ვყიდიო, და როდი ყიდის; არ ყიდის და გეტ-
 ყვის: ვყიდიო. გაიგონა და გიჩვენებს, მითომ არ
 გამიგონიაო; დინახა და გეტყვის: არ დამინახავსო;
 სიტყვას მოგცემს — და თავს მოიკატუნებს, მითომ
 გულზე გადამვარდაო. ერთ საქმეზე დაგჩინებს: მო-
 ვიფიქრებო, მეორეზე მაგისი არა ვიცი რაო. დღეს
 გესმის მისგან: ამისი ვერა გამიგია რაო, ხვალ ამის-
 თანა აზრი, წინადაც, თავში ბევრჯერ მომსვლიათ, —
 მე ეს როგორღაც არა მჯერა — მიუწთომელია,
 სრულებით არა მესმის რა, — ახირებულთა, — სხვასაც
 ვისმე დაეკითხე, ანუ: «შენი სიტყვებითგან ჩანს,
 ის გამოცვლილა.» მართლაც, ს როგორღაც ჩემთან
 გულახდილათ ვერ არი. ღებრთმა ნუ ქმნას: «შენ
 როგორ არ გერწმუნო, იმას მატყუარობა როგორ

შევწამო. გაფრთხილდი, მასთან დიდი გამჭრიახობა
გმართებსა.—აი პირმოთნის საყვარელი ფრაზები.

ამ გადაპრანჭულ და მუხანათურ სიტყვა-პა-
სუხზე უარესი არა არის რა. გველზედ უფრო გე-
შინოდეს ამ ვერაღის პირმოთნისა.

ლაქუცა (მლიქვნელი).

ლაქუცობა არის რომლისაზე პირის წინაშე
მონაობის შედეგი. ვაგლახათ ლაქუცა არავის დარ-
ჩება.

ეთქოთ, მოგიხდა ლაქუცასთან ერთათ გავლა,—
იგი გეტყვის; «ხედავ, როგორ შემოგყურებენ გამ-
ვლელ-გამომვლელები? შენისთანა პატავდება, ამ
ქალაქში, ჯერ არავის ღირსებია „გუშინ შენ გა-
ქებდენ სტოაში მ). იქ, ოცდაათ კაცზე მეტი ისხ-
დენ. სიტყვა ჩამოვარდა იმაზე, თუ, ვინ არისო სა-
უკეთესო მოქალაქე,—და ყველამ შენით დაიწყეს
და შენითვე გაათავეს“... ის თავისის ლაპარაკის
დროს შენ ტანისამოსითგან ბეწვს გაცლის, თმაში
რომ ქარისაგან ნამცეცი ჩაგივარდეს,—სულს წაკი-
ბერაფს და გაღიმებით წაგილაპარაკებს: «ვეე, რო-
გორ გაგქადარებია წვერი! მერე რისაგან?—იმისა-
გან, რომ ორი დღეა არ მინახავხარ. მაინც კიდევ
შენ შეადგენ რიგსგარეთობას,—შენის ხნის კა-

ცისათვის, შენი თმა შავია. » გააღებს თუ არა ბატონი სალაპარაკოთ პირს, — იგი გარშემო მყოფთ აჩუმებს; რომ გაათაყვებს ლაპარაკს, — მოწიწებით გაიძახის: „ბუძნულია, ნამდვილია!“ ბატონმა რომ უხვიროთ გაიხუმროს, — ეს ილრიჭება და პირზე მანდილს იფარებს, მითომა და სიცილისაგან თავი ეკრ შევმაგრებია, ქუჩაზე რომ ვინმე შემოხვდეს, — იგი ალოდინებს, სანამ არ გაივლის მისი მფარველი. ამისს ემაწვილებს უყადის ხოლმე ვაშლებს, მსხლევს... აძლევს მათ მისდა შესახედავად, ხმაძალლათ მოუალერესებს მათ, კოცნის და ეუბნება: „ახ, ჩემო ჭუჭულებო, რა საყვარელი კაცია თქვენი მამა!“ მასთან ერთათ რომ ბაშმაკები იყიდოს, — უქებს ფეხის მოყვანილობას და სინათიფეს. მფარველი რომ მეგობრის სანახავათ მიდიოდეს, ეს წინდაწინვე შეირბენს და შეამარაგებს მას; «სტუმრები მუგდიანო». გამობრუნდება და მფარველს შეატყობინებს: „მე შენი მობრძანება მოვახსენე“. იგი ენაწამოგდებული და ტვირთიანი მიეშურება ქალების საქულებაქოთგან 4); მოუგროვებია თავისი მფარველისათვის ნუზლი (ხორაგი), ქირობს მითვის მესალამურე ქალებს. სადილობისას იგი პირველი იწონებს მასპინძლის ღვინოს. იღებს სუფრაზე ლუკმას და იტყვის: „რა გეჰრაეღია, თითს ჩაიკენეტ“!... მიუჩოჩდება თავისს მეპატრონეს და ეტყვის: „როგორ ვიამათ ბატონო“. გამოკითხავს მას: ხომ არ გცავა, ან თუ რამე მოგატყარა და,

პასუხსაც არ დაუცდის, ისე შეფუთნის. ის მისკენ გადაიხრება, უჩურჩულებს ყურში. სტუმრებს რომ ეტიტინებოდეს, პატრონს თვალს მაინც არ აშორებს. თეატრში თუა, იგი გამოგლეჯს ქვეშ მონას ვისმე ბალიშს, და დაუდებს თავისს მფარველს დასაჯდომზე. მის სახლში რომ შედის, სახლის ნაშენობას უქებს; მინდორს ნაზავს—საუცხოვოთ შემუშავებულიაო, ბაუსტს 5) —პირწავარდნილი დედანიაო.

ერთი სიტყვით, მლიქვნელის საქმეა—იცქიროს, ილაპარაკოს და ყოველივე ქმნას შენდა სასიამოვნოთ.

მ ნ ა ქ ა რ ტ ა ლ ა .

ენაქარტლობა არის ხანგრძლივი და ფუჭი ლაპარაკი.

ენაქარტალა მოგიჯდება გვერთდაგაგებამს წილადობილას; თუნდაც შენ მასთან ნაცნობობა არ გქონდეს. ჯერ თავისის ცოლის ქებას დაგიწყებს, მერე თავის წინაღამის სიზმარს მოგიყობა, მერე ჩამოგითელის რიგრიგათ,—რამდენი თავი საქმელი ქონდა მას სადილათ, შემდეგ უეცრათ წამოაყოლებს: ეხლან დელი კაცები ძველებთან რა შესადარებელიაო; საქულბაქოზე პურის ფასი დავარდა, დედა-ქალაქი უცხოელებით აივსოო; დიონოსობას 6) შემდეგ

ნაოსნობა, გაიხსნებაო ზევსი რო წვიმას არ მოგეაკლებდეს ბალახ-ბულახი გამოცოცხლდებაო; გაისათხემი ხოდაბუნი უნდა შევიმუშავო; გასჭირდაო ცხოვრება ამ წუთისოფელში; მისტერიის 7) დღეობაზე ყველაზედ უმაღლესი ჟინქლილი მიქონდაო დამიპპეს. მეგრე გკითხავს „რამდენი სვეტია ოდგონში 8)?“ ამით ის არ წყნარდება.— „გუშინ პირისლება ამიტყდაო“... — „დღეს რა დღეა?“ შემდეგ ის უსათუოდ შეგატყობინებს, რომ დიდ მისტერიებს ასრულებენ ბოედრომიონში, აპატურიებს კი პიანესინში 9), მცირე დიონოსობებს — პალიდგონში... თუ შენც აყევი მას ლაპარაკში — ის შენ ჭირივით აღარ მოგშორდება.

ჭირსავეით გრადე ამისთანა ადამიანებს, თორემ ციებას შეგყრისთ: ადვილი არ არის ყური უვდომას, ვინც ვერ არჩევს შრომას უქმობასაგან.

რ მ უ ი რ

როყო, ან ტუტუცი — მართებულობის და ზრდილობის დაუდევარ კაცს ქვია.

მან რომ საფალარათო მიიღოს, მაშინაც კი წავა შეკრებილებაში. ნიორის სიმყრალე და საამოსურნელება მისთვის სულერთია. ფეხთსაცმელები მოფლაშული აქვს; რახრახით ლაპარაკობს მეგო-

ბრებს და ნათესაეებს ის არ ენდობა, თავისს გუ-
 ლისპასუხს მსახურს გაანდობს; ყანაში რომ
 დღიური მუშები ყავდეს, იმათთან წამორჩოშავს
 ყოლაფერს, რაც საერო ყრილობაზე განუხილავსთ.
 დაჯდომა რომ უნდოდეს, ტანისამოსს მუხლებზე
 ვით ამოიკეცავს და ზურგს და მკერდს ჰმოიღოვებს.
 ქუჩაზე არა რა გამოიწვევს მისს გაკვირვებას და
 ყურადღებას; მაგრამ ხარი რომ დაინახოს, ვარი,
 ან ძროხა, — იგი შეჩერდება პირდაღებულთ. სალა-
 როში თუ რამე საწყწკარი ხელთ იგდო, იგი მა-
 შინვე ჩათოხლავს და ზედ ხარბათ ღვინოს გადა-
 ყლუჭავს; იგი (ცოლის) ჩუმათ გოგოს გაეთამაშე-
 ბა და მერე ხელ-წისქვილზე ეხმარება, რომ ფქვი-
 ლი დააფქვეინოს თავისათვის და თავისი სახლო-
 ბისათვის. საუზმეზედ იგი ხვადაგსაცსაკვება აძლევს.
 კარს რომ დაურაკუნონ, — იგი გაულდება... დაუძ-
 ხებს ძაღლს და ნაცვლად იმისა, რომ გაუჯავრდეს
 მყეფარეს, — იგი წაველებს მას ცხვირში ხელს და
 აღერსით ეუბნება: «შენ ჩემის ოჯახას გუშავი
 ხარ». ფული რომ მიიღოს — იწუნებს: ეს მეტათ
 განხილიაო და, გამოაცვლევინებს. სახნისი რომ
 გათხოვოს, კალათი, ცელი, ან ტომარა, — იგი იმათ
 შუალამისას მოგთხოვს, თუ ამისთანა უხიაკობამ,
 ამ დროს მოუარა მას უძილობის გამო. ქაჯაქში რო
 მიდიოდეს, პირველათ, ვინც უნდა შეხედეს, იმას
 კითხავს: «რაგორ იყიდება? ცხვრის ტყავი და ან

დამარცხებული თებზი და უქმობა, თუ არსა აგონი თვარის გაახლებას (10), ან არა და იქვე დასძენს, რომ მოსვლისათაჲვე წვერი უნდა მოვიპარსოვო და არქიპოსთან გამოვლისას თებზი უნდა ვიყიდოვო.“ აბანოში იგი იმღერის; მისი ფეხთსაცმელი ლურსმეებით არის ამოჭედილი.

მ ე ლ ა ძ უ ა .

—მელაძუა არა გულისწმინდითგან გამოსული სურვილი, რომ მიხრა მოხრაში თავი გამოეჩინოს სხვისდა მოსაწონათ და სჯამურათ.

მელაძუა ერთის ვერსითგან გიკრავს თავს; სხვა სახელს არ გაკადრებს, თუ არ „დიდათ პატივცემულო“-ს; გარწმუნებს, რომ იგი შენი პატრვის მცემელია; ორისავე ხელით მაგრათ უკავიხარ; რომ გაივლის შენთან რამდენსამე ნაბიჯს, შამოგეკითხება: შენს ხელახლა ნახვას როდის ველირსებო; ათას ნაირ აღერსს გაგიფენს წინ და ისე გამოგეთხოვება. მედიატორე მსაჯულად თუ არის—იგი ცდილობს მომჩივანსაც აამოს და მოპასუხესაც და თან მიუკერძოვლის კაცის სახელი დაიმსახუროს. უცხოელების საზოგადოებაში თუ დაესწრო, იგი იმათ აზრებს და შეხედულებას უნამდვილესად თელის, ვინემ თავისის თანამემამულეებისას. სა-

დღღზე რო მიიწვევენ, იგი მასპინძელს თხოვს:
 „შენს ემაწვილებს დამიძახე“. ბავშები შემოდინან,
 იგი აცხადებს, რომ ისინი პირწავარდნილი მამა-
 არიანო; შემოისხამს გარშემო, დაიჯდენს მუხლებ-
 ზე, ან გვერდით, ზოგს ულოლიაფებს და უხსნის:
 „ეს ბურთია, ეს დანა, ეს ესააო, ის ისააო“.

დამჯდარს რომ კალთაში თავი ვინმემ ჩაუდოს
 გვერდზე წამოწოლილმა, ეს არ უშლის, თუმც არა-
 ფრათ ეაიამოვნება.

უზნეურობა.

ზნეობითი მახინჯობა არის ის, რომ კაცს
 არაფრად მიაჩნია ცუდი ყოფაქცევა და სიტყვა-პა-
 სუხი.

წამდაუწუმ ფიცილი, სხვებისაგან არად ჩაგდე-
 ბა, მასხრად აგდება და ლანძღვა—უზნეურისთვის
 სრულიადაც არაფერია. იგი არც ერთს ფარდულო-
 ბას 11) არ დააკლდება, გულბინძურია, უკან არა-
 ფრისთვის დაიხვეს, იგი უხიზელიც რომ იყოს, ისე
 დაუელის ბუქნას; უნიღბოდ მონაწილეობს კომი-
 კურ ხოროში. მიმოხვები (ფოკუსნიკები) აძლევენ
 წარმოდგენას. იგი სათვითაოთ ჩამოუვლის მაყუ-
 რებლებს და აგროვებს გროშებს. თქვენ აჩვენებთ
 თავისის წოდების ნიშანს და უცხადებთ, რომ წარ-
 მოდგენის მუქთათ ყურების ნება გაქვსთ,—იგი მ-

ინც გამოგლანძლავს. იმას ხან სამიკიტნო აქვს გა-
 ლებული, ხან საროსკიპო, კახვებს ამაჭანკლებს,
 ყიდულობს და ყიდის; იღებს იჯარებს; კაცის ღირ-
 სების დამდაბლებელი ხელობა მისთვის არ გაგონი-
 ლა, ოღონდ გამორჩეს რასმეს. იგი ლალადისიც (ამ-
 ბის შემტყობინებელაც) არის, მზარეულიც, მოთა-
 მაშეც და რაც გინდა ის. მას შინ დედა შიმშილით
 ყელგადგდებული უზის. მას ქურდობისათვის აგდე-
 ბენ ვირის აბანოში, სადაც უფრო ბევრი დრო გა-
 უტარებია, ვინემ თავის სახლში. სამსაჯულოში იგი
 ხშირათ გამოდის ბრალმდებლადაც და ბრალდებუ-
 ლადაც; პირველ შემთხვევაში იგი სხვისის პირით
 გატყობინებს და ფიცით გარწმუნებს, მითომც მის-
 თვის შეუძლებელია დაესწროს საქმის გარჩევას;
 უკანასკნელ შემთხვევაში კი წარმოგიდგება წინ
 ბოხჩიანათ და ერთი გროვა ბარათებიანათ ხელში.
 იმას არ ეთაკილება, რომ წინასწარ საქონელი შე-
 მოიყიდოს, ხელმეორეთ გაიყდვაზე კი უშველებელს
 მოგებას ჩამორჩეს და მისცეს ვაჭრებს სესხათ ფუ-
 ლი უშველებელი სარგებლით, დღიურათ დრა-
 კანში აბოლ 12) ნახევარი... ის დაივლის ხოლმე
 მეყასბეებს, მეთევზეებს, საწვრიმალო დუქნებს და
 გამოიტების ხახას ნაჯილავეით. ჩადგება ხალხში და
 ბიო ხალხში და აბღეზებს მათს წადილებს, ახელებს
 მათს ქონებს, ლაყობს და ყბედობს, როცა ძალი
 და ღონე აქვს. ამ დროს ემატებიან ახალახალი მა-

ყურებლები; სხვები მიდიან და ვერ გაუვიათ ორატორის ნათქომი; ზოგს იგი უმეორებს თავისი სიტყვის დასაწყისს, სხვებს ცალცალკე ფრაზებს, დანარჩენებს კი თავისი სიტყვის ერთერთს ნაწილს. თუ არა დაბიო ხალხის კროვაში, სხვაგან ვერ ბედავს უზნეურა თავის გამოსაჯარებას, რათგან კარგათ ახსოვს თავისი სირვენე. საზიზღარნი არიან ეს ორფეხნი! ლანძღვის მეტი ენაზე არა აკერიათ რა ამ ავ-ხელებს და ავყიებს; მათი ლაქლაქი გაისმის ბაზარში, სამიკიტნოში, საყასბოზე და მისთანა ალაგებზე. პატიოსანი და გონიერი კაცი ამისთანა კაცს ერდს კი შეჩედავს და არ ახლოს ეკარება.

უბეღი.

უბეღობა არის ლაპარაკში ზამის უცოდინრობა.

ვისთანაც, ან რაზედაც უნდა ლაპარაკობდეს უბეღი, იგი დაგიჟინებს: შენ მიქარავო; თქვენი საუბრის საგანი დაწვრილებით ვიცოო; თუ გსურს მოგიყოფა კიდეც. გინდა შეესიტყვო, გაგაწყვეტინებს: „შენი სათქმელი კი არ დაგავიწყდესო.“ — «ბარაქალა რომ მომაგონე.» „ზოგჯერ სიტყვის გადაკვრაც კაია, თქვენმა მზემ!“ — „რა უნდა მეთქო...“ „შენ სწრაფათ მიხვდი საქმე რაში მდგომარეობს.“ — „დიდი ხანია ვუცდი მე: მოგვივა, თუ არა, ორთავეს“

ფიქრად ერთი და იგივე აზრი...“ და ის :თანს ამის-
 თანა შესავალს ისე ბჭირივით დაგიშენს, რომ სუ-
 ლის მოთქმისაც ველარ მოასწრებ. ეროს რომ გაა-
 ბრუებს,— ახლა იქ გაექანება, საცა რამდენიმე კა-
 ცია შეკრებილი და მათ საქმიან საუბარში რაცლას
 ჩააკერებს. იგი სკოლებშიაც კი შეყოფს. თავს, პა-
 ლესტრებშიაც (13), ბავშვებს ხელს უშლის სწავლაში,
 გამოელაპარაკება რაზე-რუმე მიქარვებზე მასწავლებ-
 ლებს და პედოტრიტებს (14). თქვენ მოინდომეთ
 შინ წასვლა, — იგი აგეკვიატებათ და მიგაცილებს
 შენის ბინის კარებამდე. იგი პასუხებს იძლევა სა-
 ერო კრებაზე განკითხულ საგნებზე და ზედვე მო-
 აყოლებს დიდისხნის უკვე ცნობილ არისტოფონ-
 ტეს არქონტობის (15) დროს ორატორების კამა-
 თობის ამბავს; მოგიყობა ლიზანდის სარდლობაში
 სპარტანლებისაგან გადახდილ ომის ამბავს და მის
 მიერ როდისდაც ხალხისადმი წარმოთქმულ სიტ-
 ყვებს. იგი ამბებს მოსუთხრობს დაბალ ხალხს და
 თან ლანძღვას მას, რისგამოც ზოგი მსმენელთაგა-
 ნი გამოელავებიან მას, ზოგი თვლემას იწყებენ,
 სხვები კი ამ ლაყბობაში მიდიან. ყველას ხელს
 უშლის: ნაფიც მსაჯულებს — საქმის გარჩევაში, მე-
 ზობელს ოცატრში — თამაშობის ყურებაში, შეკრე-
 ბულობაში, სადილზე — ჭამაში. ყბედი თითონ ტყდე-
 ბა, რომ ენის გაჩერება არ შეუძლია, — მას ხანა არ
 უშრება, და თუნდაც მროშავი წიქვლი უწოდე, —

იგი მაინც არ დაცხრება. ბავშებიც მას საქმეს უჭიკრებენ: მას ეძინება. ისინი კი ეხვეწებიან: „მოგვიყევი რიმე ძილად მომავალს“.

ც რ უ პ ე ნ ტ ე ლ ა .

ცრუპენტელა არის ის, ვისაც ახალ ამბებად გააქვს და გამოაქვს მისგანვე შეთხზული ჭორები სხვადასხვა პირზე და როშავს, რაც ენახე მოადგება.

ცრუპენტელა რო მეგობარს შეხვდება, — იგი ჯერ სწრაფად მოიჭუხება და, მაშინვე გამხიარულებული კითხავს: „შენ საითკენ?“ — ახალი ამბავი ხომ არა იცი რა? — მას პასუხი ჯერ არ გაუთაფებია, — ეს ზედვე მიახლის: „ნუ თუ მარლა შენ მეტი არა შეგიტყვია რა?“ გააწყეტინებს და გააბამს იმავე კილოთი: „განა ცუდი ამბებია?“ და ცალი სიტყვის თქმასაც არ დააცლის, იმე დააყრის: „რათხ სტყუი?“ შენ არაფერი გაგიგონია. — მაშ აბა რა ცხელცხელ ამბებს გეტყვი. ერთიც ენახოთ, ვისგან მოუკრეფია მას ეს ამბები: ან სალდათისაგან, ან ასტია მესალამურის შეილისაგან, ან პირდაპირ, ბძოლის ველითგან, მოსულ იჯარადარის ლიკონისაგან, — და ამისთანა პირებს ხომ სიცრუეს ვერაინ დასწამებს... იგი მათ იმოწმებს და მოყვება თუ

როგორ პოლისპერხონტმა და მეფემ დაამარცხეს კასანდრე და კოცხალი ტყვედ წაიყვანეს. — «მერე შენ გჯერა ეგა?» კითხვენ მას. — მთელი ქალაქი და ეს ამბებიო, გიპასუხებს ის; ხმა თანდათან ვრცელდება; ბრძოლის შემდეგ ყველანი ერთნაირათ ხსნიან; დიდი ორონტრიალიაო: ეს მე შევნიშნე მთავრობის კაცების გაფოთებულ სახეზე. მას როგორც ამბობს, ისიც კი შეუტყვია, რომ იმათ (მთავრობის კაცებს) პრიტანიაში 16) საიდუმლოთ ყავთო ერთი კაცი, რომელიც, ოთხი დღეა, მოსულა მაკედონიითგან და ყოველივე ეს ამბავი მას, მოუტანიაო. — ახლა თქვენ რას იტყვით ამაზე? ჩააფიქრებს ის თავისს ყურის მგდებელს და მორთავს ღაღადს ისე, თითქო: მართალიაო: „საწყალო კასანდრე! რა გაჭივრებაში ჩავარდი! განა შენ ამ ბედის ცვალებას აიტან? — საბრალო, რა ძლევა მოსილი იყო და რა უძლურია ახლა?!.. ჰო, მართლა, რაც ესთქვით კი არავისთან წამოგცდეს.“ თვითან კი მთელი ქალაქი შეირბინა და ყველას ყური გაუჭედა ამავე ამბით...

მიკვირს, რა უნდა შეიძინონ ამ ვაჟბატონებმა ამისთანა ჭორიკანობით? — ისინი არამც თუ ცრუობენ, არამედ ათასს ხიფათშიაც ებმებიან, თავისის სიცრუის გამო. — აბანოებში გარშემო ბრბოს შემოისევინ და მათ, ამ დროს, გიმატიებს 17) პარვენ. სტოაში, ენით, ზღვის, ანუ ხმელეთის

ომი მოიგეს, — ეგერ სასამართლოში საქმე წააგეს; აგერ შესვეით ქალაქები აიღეს, — ეგერ სადილზე დაუგვიანდათ... როგორ სახარბიელო არ არის მათი ხელობა! აბა თუ რომელიმე სახელოსნოა, ან რომელიმე კუნჭულია ბაზარში, სადაც ისინი მთელ დღეს არ დაწანწალობდნენ და თავს არ აბეზრებენ მაყურებლებს თავისის დაუბოლოებელ ქორიკანობით.

უ ნ ა მ უ ს ო .

უნამუსობა არის სხვისი სახელის გაბიაზრება რაღაც ოცმაგურის ცუდლუტობის გულისათვის.

უნამუსომ არ იცის ძველის უალის გადახდა, ხელახლა კი დაგვესხება. ღმერთებს რო მსხვერპლს შესწიროს, იგი გამოიყოლიებს ჩალაღაჯს, ამოიმაღლავს მას და მიდის ნაცნობებთან სასადილოთ, იღებს ტაშტითგან პერს და უძახის თავისს ძონას, მოუკითხავს მას და ხმამაღლა ეუბნება: „აჰა ტიპიოს შეეჭეცი!“ — ხორავს რო ყიდულობს, იგი მოაგონებს ყასაბს, წინათ რო მისთვის სიკეთე უქნია; სასწორთან დგება და უკვე აწონილზე გადისერის ნაჭერ ხორცს, ან ძვლებს ხარშოსათვის. თუ ამ ოინმა მუქთათ ჩაუარა — ივი კმაყოფილია, თუ არა და წამოატანს ხელს თაროზე შემოდებულ შიგნეულობის ნაგლეჯს და ხ.რხარით გრპის. თეატრში

რომ ადგილი დაიკავოს, თავისი სტურმრების მინდობილობით, — თითონ მუქთ თავს გამოიტანიებს; მეორე დღეს კი ამ მუქთათ ადკილზე მიყავს თავისი ბავშვებიც, მათის მამამძუძიანათ. ვთქოთ შენ რამე იაფათ იყიდე, ის დაველმიჯება — ცოტა მიზიარეო. სხვის სახლში რო მივიდეს, გამოართმევს სესხად ქერს, ან ბზეს და თვითონვე გამომსესხებელს მიატანიებს შინ. აბანოში მიდის, სპილენძის ქვაბითგან ამოიღებს ყურილოთი წყალს, მეაბანოეს ყვირილს ყურსაც არ ათხოვებს; მერე ეჭყვის, დავიბანეო, გადის კარზე და შემოუძახებს: «შენ რა გენაღვლება!»

ძუნწი.

ძუნწობა — ხარჯში გადაქარბებული ხელმოჭერილობაა.

ჯერ თვე არ გათავებულა და ძუნწი თითონ შოდის შენთან ბინაზე ვალის სარგებლის მისაღებათ. ნადიმის დროს ივი სათვითაოთ ითვლის ვინ რამდენი ჭიქა ღვინო დალია და ყველაზე ნაკლები შესაწირავი მიაქვს მას არტემიდასთვის (18). შენ რომ ყველაფერი იაფათ უყიდო მას, — იმას მაინც ანგარიშის დროს ყველა ფასები უშველელად ეჩვენება. მსახურმა რომ ქოთანნი გაუტეხოს, ან საწინე იგი, — მათს ფასებს ჯამაგირში

გამოუკლებს; 'ცოლს რომ გროში გაუარდეს — იმისათვის გადმოატრიალებს მთელ ავეჯეულობას: ტახტებს, შკაფებს, აბერთყავს საბნებს; ძველ-ძულებს რომ ყიდიდეს, — მაშინაც ცდილობს, მეტი დასტყუოს მყიდველს. თავისს ბაღში ერთ ლედვსაც არ გითავაზებს. თავისს კარ-მიდამოში არ გაგატარებს მარტო, რომ მიწითგან ზეთის ხილის მარცვალი, ან ხურმა, არ აიღო. ვალის გადახდა რომ გადაგიცილოდეს, უთუოდ საუპირუ-ლოს გადაგახდევინებს და სარგებლის 'სარგებელ-საც. თავის მოქალაქეები რომ სტუმრად ყავდეს, — ხორცს წვრილწვრილათ დაჭრილს მიართმევს. ხორაგის საყიდლათ რომ წავიდეს, — ხელცარიელი დაბრუნდება, თუ ჩალის ფასად ვერ იშოვა. ვაი მის შავდღეს, თუ ცოლმა სესხად გაუცა მარილი, ჭრაქები, ტმინა მაიორანა 19), ქერი მსხვერპლი-სათვის, ლეკვერთხი, ანუ კიდევ სამსხვერპლო ლაფაშები, — ამისთანა წვრილმანებო, ამბობს იგი, წლითგან წლამდე კაი ფასად ჯდებაო... ძუნწების საფულოე ყუთი ჩვეულებრივათ ობით არის დაფარული, კლიტეები კი — ჟანგით. დადიან ისენი მუხლებთ ზევითამდე მოხურული კლო-კვებით. იცხებენ ზეთს პაწაწინა შუშითგან თმს საბარცხლის პირზე იპარსვენ, შუადლისას ფეხ-შიშველა დადიან. მეშალეს ისინი დაასაქმებენ ხოლმე, მათი კლოკვები მომეტებულ ცარცში მოთელონ, რომ დიდხანს რეცხა არ დაჭირდეს.

მოლიზლარი (სალახანა).

მოლიზლარობა ადვილი განსამარტებელია — ეს არის საძიკო ოხუნჯური მასხრობა, ვისმე გასაქირდავით მიმართული.

პატიოსანი ქალები რომ შეხვდეს, სალახანა გადიწევს ტანისამოსს და... იგი თეატრში ტიციონობს, როცა ყველანი ჩუმობენ; უსტვენს მსახიობებს, როცა დანარჩენი ჯამაათი ალტაცებაშია, მათის თამაშობით. თეატრში სრული ყურადღებაა, — იგი აიშვერს თავს და ჩაახველებს, რომ მაყურებლების ყურადღება მიიქცეოს, ბაზარში ხალხის ერიამულია, — იგი მივა ყაფაზასთან, საცა აწყვიანიგვზები, ზეთის ხილები, წამლები, მიადგება ახლო, დაუწყებს მათ ჭამას და თან მეხილეს ელაზლანდარება. ახლო უცნობმა პირმა გაიარა, დაუძახებს სახელს; ხედავს, თქვენ საქმეზე მიეშურებით, — გთხოვს დამიკადეო; შენ დიდი საჩივარი წააგე და გამოდიხარ სამსჯავროთგან, — იგი მოგვარდება და მოგილოცავს. იგი გამვლელს ცხვირში აჩრის ხორაგს და უძახის მათ სადილზე. მივა სადალაქო კართან, ანუ საპირფარეშო დუქანთან და მოითხოვს: ერთი რჯულზე დამალევინეო. დედამისი რომ ფრინველთ მკითხავთან მივიდოდეს, — იგი გამოლანძლავს მას; ლოცვის, ანუ შეწირვის დროს იგი

გაადგენებს სამსხვერპლო ფიალას და გადიხარხარებს, — მას ცუდი მოსწავე გამოუვიდა... იგი დააკრეინებს სალამურს, — მარტოკა თითონ ტაშს უკრავს, შტვენს რომელსაჲმე ცნობილ ანგს და ამასობაში აგინებს მესალამურე ქალს, რატომ სასვენებს უგვიანებო; გადაფურთხება უნდა, აფურთხებს ტაბლითგან პირდაპირ შერქიფეს.

გულუბრყვილობა.

გულუბრყვილობა არის სხვისი თავმომაბეზრებელი საქციელი თვისდა დაუგნებლათ.

შენ საქმეში გართული ხარ, — გულუბრყვილო შენთან რჩევის საკითხავათ შემოდის. მის მეკობარს რომ აციებდეს, — ის პირდაპირ შევარდება მასთან სანახავათ. ეთქოთ, შენ ამ საათში მოგისაჯეს სათავმდებლო გადასახადი, — იგი მოდის და შეთავმდებლემო, გეხვეწება. სამსჯავროში მოწმედ დაიბარეს, — იგი საქმის გარჩევის ბოლოს გამოცხადდება. ქორწილში სტუმრად არის, — ეფარეზება შეენიერ საქესთქვენ ესეს არის უშველებელი გზა გამოგივლიათ, — იგი სასეირნოთ გეპატიჟებათ; ნიეთი უკვე გაგიყილია, იმას ახლას მოყავს მუშტარი, რომელიც მეტს იძლევა; ამბავი დაწერილებით შეტყობილია, — იგი აღგება და თავითგან კრიალოსანსავით

ჩამოგიტელის იგი მზად არის უზაკველის უანგარო სამ-
სახურისათვის და, თუნდ ამას არაფერს საჭიროობდეს,
იგი მაინც თავისს სურვილს თავს ვერ ანებებს-
თქვენ მსხვერპლს წირავთ, ესეც არის დახარჯულ-
ხართ, — იგი მაშინ მოგადგება კარზე, თავისის ფუ-
ლის ნაასალის (პროცენტის) მისაღებათ. შენ, ვთქოთ,
მონას ცემ, — ის საითგანღაც გამოძვრება და გა-
გიბამს წილაღობილას, რო მანაც ერთხელ დასაჯა
თავისი შონა, რომელმაც ამისგამო აილო და თავი
ჩამოიხრჩო!.. ვთქოთ, იგი ამოიჩივს მედიატორედ,
ორივე მხარეს მორიგებას მონდობილია, — იგი ერთ-
მანერთს, თავისის უკუნურობით და შეუვანებლათ,
უსისინებს. მოუნდა მას ცეკვა, — იგი წამოავლებს
ხელს თავისს ჯერ შეუზარხოშებელ მეზობელს,
ცეკვავს და მასაც ძალათ აჯანჯალებს.

მ ე ტ ი ჩ ა რ ა .

მეტეჩარობა არის გულუწრფელო თავაზიანობა
სიტყვასა და პასუხში.

მეტეჩარა იკისრებს იმისთანა საქმეს, რომე-
ლიც აღმოჩნდება მისგან შეუსაძლისოდ. ყველანი
დარწმუნებულნი არიან. რომელსაზე საჩივრის მო-
ცებაში, — იგი თავაზიანობით თავისს თავს ვეჭილად
წამოგიყენებს და საჩივარს წააგებს. იგი ნადიმო-
ბის დროს მოატანინებს მონას წყალშერეულ

ღვინოს, მომეტებულს იმაზე, რ მდენიც სიტუმრებს შეუძლიანთ დალიონ. იგი გააშველებს ხოლმე მისგან უცნობ მოცილებებს; გამოეწვევა, ბილიკს გაგაცილებო და მერე გზას ველარ პოულობს. იგი ძივა სარდალთან და ეკითხება: ომს როდის აპირებთო და ზეგ რა პაროლი 20) უნდა გასცეთო ჯარში მამასთან მიიზბენს და მოახსენებს, რომ დედა დიდიხანია ლოგინში განისვენებს და გიცდისო; ექიმი ავთამყოფს ღვინოს უკძალავს, — იგი იტყვის, რომ ერთს მაინც ვშინჯავ და ლაზათინათ დავალეფინებო. მის ნაცნობს ცოლი მოუკვდა, — იგი ურჩევს ამოაქრეინოს ძეგლზე სახელი, თვითონ განსვენებულისა, მისის საგაზდილოსი, ქმრისა, დედისა და ბოლოს წაუმატებს: „ყველა ისინი შვენიერი ადამიანები იყვნენ“. წარდგა ფიცის მისაღებათ, — იგი მოუბრუნდება მაყურებლებს: „განა პირველათ ფიცულობ!“ (შეტჩიარა ხალისიანათ იღებს ფიცს იმიტომ კი არა, მითომც ფიცს არაფრათ აკდებს არამედ იმიტომ, რომ სხვებს აამოს)

ქ ა რ ა ფ შ უ ტ ა,

ქარაფშუტა ქვიან იმას, ვისაც ნიჭიერება არ შესწევს სიტყვა-პასუხში და საქციელში ჩაუკვირდეს საქმის შინაარსს.

ქართუტა გამოიანგარიშებს, გამოიყვანს
 ჯუმლს და ეკითხება მეზობელს: „რამდენია?“ იგი
 სამსჯავროში მიყავს; ის ეპირება იქ წასვლას და
 გულმადრიწყობისა გამო აგარაკისაკენ გასწეის. თე-
 ატრში იგი თვლემს; ყველანი რომ გადიან — იგი
 კიდევ ოცნებობს. იგი გაძლება ძალზე, ზოგჯერ
 გამოიღვიძებს კარზე გასასვლელათ და... მეზობლის
 ძაღლების საყაყაოთ გახდება. ზგერ ნიეთს აიღებს
 თითონ დადებს — საღმე, ეძებს და ვერ პოულობს.
 შეატყობინებენ მოყვრის სიკვდილს და გასვენებაზე
 ეპატიჟებიან, — იგი ერთი დაიღმიჭება და თვალ-
 ცრემლიანი წამოისლუკსლუკებს. „საწყალი! ღმერთმა
 მშვიდობა მისცეს...“ იმას ვალს უხდის და მოწმე-
 ებზე კაცს გზავნის. გაცხარებული ზამთარია, ის კი
 მონას უჯავრდება, რატომ კიტრები არ შემოიძარა-
 გეო. მუშაობის ამინდში, იგი თითონ ხარშავს,
 ოსპის შექამანდს, მარილს ორჯელ ჩააყრის ქო-
 თანში — და მისი ნათანთქლი პირში არ აიღება,
 წვიმაა, — ის აღტაცებულია: „რა კაშკაშობენ ვარ-
 სკლაეები“, ვარსკლაეები რომ გამოჩნდებიან — ამბობს:
 „ვისაც უნდა თქვას, — ბნელი კუპრზედ უარესიაო.“
 როგორ ფიქრობ, რამდენი მიცვალებული გაატარეს
 „მკვდართა ბჭეში“, ეკითხებიან მას, ის კი უპასუ-
 ხებს: „იქდენი ღმერთმა მე და შენ მოგვცესო.“
 იმას გონია თუ, ფულზედ ან მაგისტანა რასმე
 ეკითხებიან.

უკარება.

უკარებას იცნობ იმითი, რომ ლაპარაკში არ ვრევა, მარტოობა უყვარს.

კითხე უკარებას, სად არის თქო ესადაეს კაცი, — ის ჩაიბუტბუტებს: «ჩამომებსენ ერთი». გამარჯობა რო უთხრა, — «გაგიმარჯოსო» პასუხად არ გაღიროებს. ნივთს რომ ყიდიდეს, მყიდველს ფასს არ ეტყვის: თვითონ როგორ გიღიროსო, კითხავს. მოართვეს მას შატისცემის ნიშნად რამე, საოჯახო დღესასწაულობაზე, — ის შეუთვლის — სამოწყალოს არ ესაჭიროებო. მოაცხე რამე უცაბედათ, ან მიეხალე უნებურათ, ან ფეხი ფეხზე დაადგი, მას შეძღვე ის შენი დაუძინებელი მტერია. თხოვე მას, ეთქოთ, მონაწილეობა მიიღოს მისავე მეგობრის შესაწევარ ხელმოწერაში, — ის გიპასუხებს — ზედ ფული არა მაქვსო; ერთხანს უკანკი მოდის ფულიანათ გაძღვეს, თან დაატანს: ამ ფულს ყალში ვაგდებო (ამისგამო მისს ქველმოქმედებას ფასი აკლდება). ქუჩაზე რო ფეხი წაუბოროძიკდეს, მოდგება და გამოგიღიანძღავს მუხანათს ქვას. ლოდინით, რამდენს ხანსაც გინდა, იმდენს ხანს გილოდინებს (ოღონდ მარტო ამყოფე.) სიმღერათუ მოუნდა, იმღერის მუნასიბს 21). ცეკვის მოყვარული არ არის; ღმერთებს არ ლოცულობს.

ც რ უ მ ო რ წ მ უ ნ ე ა.

ც რ უ მ ო რ წ მ უ ნ ე ა ის, ვისაც ბოროტი სულები,
(დემონური) ძალები რწამს.

ც რ უ მ ო რ წ მ უ ნ ე ა 22) დღესასწაულობაზე ც რ უ მ ო რ წ მ უ ნ ე ა
ხელებს დაიბანს, ისხურებს ყოველის მხრით ნა-
კურთხს წყალს და მთელს დღეს დადის პირში
დაფნის ფოთლიანათ. გზაზედ რომ ციყემა გაღურ-
ბინოს,—იგი ადგილზედვე გაშტერდება, სანამ
მეორე არ გამოხტება, ან სანამ გზას სამ ქვას არ
გადააფლებს. მოშორებით რომ შავი გველი დაი-
ნახოს,—იგი საბაზიოს 23) მოუწოდებს; საღმრთო
გველი თუ დაინახა, მაშინვე სამსხვერპლოს აღუ-
გებს. მებოძირებზედ (გზაჯვარადინზედ) ამართული
ღმერთების ქანდაკებს რომ ახლოს გაუაროს,—
იგი თავისს შუშას ამოიღებს და მათ ზეთს მია-
შხურებს; მუხლს მოიდრეკს და მოწიწებით გა-
შორდება. თავგემა რომ მას ფქვილიანი ტომარა
გაუტკვიროს,— იგი მკითხავეთან გარბის: რა მე-
შეელებათ. მან რომ ურჩიოს: ტომარა დააკერებელი,—
ეს ამას როდი დაიჯერებს, არამედ მობრუნდება
შინ და რომელსამე ღმერთს შესწირავს მოსა-
მადრიელებელ მსხვერპლს. იგი ხშირათ ასრულებს
განსაწმენდელს,—იგი გეკატას 24) გაათვალვინეს.
გზაზედ რომ ბუს ძახილი გაიგონოს,—იგი კანკალებს,

ჩუქრულებს: „ათინავ, 25) შემიწყალო!“ და მიდის. ის საფლავზედ არ დაჯდება. მიცვალებულის გვამს არ მიეკარება, არც მშობიარე ქალს—თავი რაა შეეიბღალო, ფიქრობს იგი. თთვის მეოთხე და მეშვიდე დღეს, იგი შინაურებს ადუღებინებს ღვინოს, თითონ წავა, იყიდის ერთიანათ დაფნის ტოტებს, გუნდრუკს, სამსხვერპლო ლავაშს, მობრუნდება შინ და მთელს დღეს ამკობს რტოებით, გერმაჟრადიტეს 26) ალალმას. ძილში თუ სიზმარი ნახა, —იგი ინახულებს სიზმართამხსნელსაც, წინასწარმთხრობელსაც და ფრინველთმკითხავსაც, რომ არჩევინოს, რომელ ღმერთს უნდა დაეგმწყალობლო. იგი ყოველ თვე ნახულობს ცოლიანათ ორფიკურ 27) საიდუმლოებს, თუ მის ცოლს არა სცალია—ძიდაბაეშვებიანათ მიდის. ის გულსმოდგინეთ ბანაობს ზღვაში. თუ ერთხელ მან მეზოდირზე დაინახა ხალხის გროვა, ნიერის გვირგვინაკიანი, იგი თავს დაიბანს და მოიწვევს ქურუმ—ქალებს, რათა გასწმიდონ იგი ზღვის ხახვით და ლეკვის სისხლით. გადარეულს რომ შეხედოს, ან ბნედიანს, — თავის გულზე იწყებს ფურთხებას.

ჯ უ ჯ ლ უ რ ა .

ჯუჯლური ქვია თავის ბედნიერის ხვედრის უკმაყოფილებას.

ჯუჯღღურას რო მეგობარმა თაფისი სუფრითგან
სანოვაგეები მოუკითხოს, ეს მომტანს მიუბრუნდება
და უსაყვედურებს: „ჩატომ სადილზე არ დამიძახე?
თუ დაგნანდა ერთი კოვზი წვენი და ერთი ყლაპი
ღვინო?“... „ვეჭობ, რომ შენ ეგრე გუოით გი-
ყვარდე“, ასე უპასუხებს იგი საყვარლის მხურვალე
კოცნაზე. იგი ბუზღუნებს იმაზე კი არა, ჩატომ
წვიმა მოდისო, არამედ იმაზე თუ, ჩატომ აღრე
არ მოვიდაო. ქუჩაზე რო ფულიანი ქისა იპოოს,
ამბობს: „ამის მეჩათ ფული არ მიპოვებიაო“.
ვთქოთ, ბევრის ჯანჯლობით და ხვეწნით იათათ
იყიდა მონა,—ჩაიღრუტუნებს: „მიკვირს, როგორ
ჩალის ფასად ღაფირჩინე მე ეს ძარღვ-ბაგისა!“ სამ-
ხაარულო ამბავი მოუტანეს: «ვაჟის მამას გაუმარ-
ჯოსო!» ის კი ამას ამბობს: „განახვერდა ჩემი
ღოვლათიო“... მან საჩივარი მოიგო: ერთხმათ მისდა
სასარგებლოთ გადაწყვიტეს, ეს ამდგარა და თავისს
მოსაქმეს უსაყვედურებს: რათ ბევრი შეურყვევლი
საბუთი არ წარადგინეო. მოკეთებმა მას დასახმა-
რებლათ ფული შეუჯროვეს და «მოგვილოცნიაო!»
ეუბნებთან მას.— „მითომ რა მოგილოცნიათ“
კითხავს ის, „განა მე როდისმე უკანვე არ უნდა
დავუბრუნო თვითეულს მისი შემონაწვენი და
ამასთანავე მადლობაც არ უნდა ვადვუხადო მათ
პატივისცემისთვის?“

დაუნდობარი.

დაუნდობლობა არის ყველასადმი ეჭვით ყურება და ქვემხედველობა.

დაუნდობარი გაგზავნის მონას ხორაგის, სასყიდლოთ და მეორეს მხვერაყად უკან მიაღვენებს: აბა უყურე, რა როგორ იყიდოსო. იგი ფულს არ ელევა, — ზის თავისთვის სობანოზე, ფეხგაწვდილი და ზედი-ზედ გადითვის ხოლმე. იგი წევს და კითხავს თავისს ცოლს: «დაკეტილიაო, თუ არა საფულე კოლოფი; მიბეჭდილია, თუ არა საქურჭლე შკაფები; გაყრილი აქვს, თუ არა ურდული უკანა კარებს?» ცოლმა რომ „ჰო“ უთხრას ის მაინც წამოდგება პერანგის ამარა და ფეხშიშეყლა, ანთებს, სანთელს, სუყველაფერს დაირბენს, დახედავს და ძლივს-ძლივობით დაშოშმინდება. მოვლევებისაგან სარგებელს იღებს გარეშე პირების თანადასწრებით, რომ შემდეგში გადახდის უარი არა თქვანო. იგი ყოველ დღე ამოწმებს: სამიჯნე საზღვრები ხომ არავის გადაუცვლიაო. იგი აძლევს თავის, გიმატიას შესაღებავით იქ კი არა, საცა კარკათ ლებავენ, არამედ იქ, საცა საიმედო გირაოს მიიღებს. თუ მოვიდენ მასთან აზარფეშის სათხოვრათ, — იგი ჩვეულებისაებრ უარს ეტყვის. მაგრამ ნათესავს, ან გულითადს მეგობარს ათხოვებს, მხო-

ლოდ ნივთზე სანიშნეს გაუკეთებს, ასწონის და დაიტყვეებს რასმე სამაგიეროთ. მონა რომ უკან ძიუბოდეს, წინ გაიკლებს, რათა გზითგან არ გადუხვიოსო. იყიდეთ რამე მისგან და უთხარით: «იანგარიშე და ნისიათ გამატანეო, — მე ფულისათვის ბინაზე მოასვლელათ არ მცალიაო» — ის გიპასუხებს: «ნუ შეწუხდებით, თუ შენ არ გცალია, მე წაგყვები შინამდე.» (რა თქმა უნდა ფულის მისაღებათ).

ბ ი ნ ძ უ რ ი.

ბინძურობა არის თავისის სხეულის მოვლაში დაუდევრობა. ის ღძრავს უსიამოვნო გრძნობას.

ბინძური ღადის მუწუკებიანი, ბლერანი, ფრჩხილებ დაუკვეცელი თავისს საძაგელ შეხედულებას იგი აბრალებს შემკვიდრობითს ავთმყოფობას: ეს მამასაც ჭირს და პაპასაც ჭირდაო, — მისს ოჯახში ძნელი მისაღებია სხვისი ბავში, ფეხები სულ მუწუკებით საფსე აქვს, ხელებზე ზღმურდობები, მაგრამ ერთსაც არ იფიქრებს მოვარჩინოო, «დეე იწბოლონ». ილღიებითგან თეძოვებამდე შებანგულულია სქელის ბანლით, ტყის ნადირივით. კბილები ჩაშავეებული და ჩამტვრეული აქვს, — ლაპარაკის დროს ახლო ეგრ მიეკარები: პირი უყარს. იგი სჭამს და ცხვირსაც იხოცს, ლაპარაკის დროს აფურთხებს, სმის დროს აბოყინებს. ინასადილევს

ხელდაუბანელი და პირგამოურეცხელი მიდის დასა-
ძინებლათ; აბანოში თავზე აყროლებულ ზეთს
იცხებს და ისე წავა საბურთაოთ. ბაზარში გამოდის
ჯვალოსანგან შეკერული კურტაკით და მეტათ გა-
ცვეთილის გაქონილის გიმატით.

ყ ა შ მ ი ე რ ი.

ყაშმიერობა არის გულუბრყვილოთ სხვების
თავის მობეზრება.

შენ ესეს არის დაიძინე, ყაშმიერა შამოვა და
გაგაღვიძებს, ოღონდ ერთი შენთან იმასლაათოს-
თქვენი გემზე დაჯდომის დროა, — იგი ხელს გიშ-
ლისთ. შენ მიხვედი მასთან, — გთხოვს დამიცადეო;
სანამ ის გაისეირნ-გამოისეირნებს. ის გამოართმევს
ძიძას ბავშს, თითონ დაუღეჭავს საჭმელს, თითონვე
აჭმევს მას, ენას უწვდის, აწკლაპუნებს და ეუბნე-
ბა ბავშს: შენ შენს ბაბუაზე ნაკლები გაიძვერა არ
იქნებო. იგი ჭამს და თან მოგიტხრობს: აპუტარა-
კის (მცენარეა) მიღებამ ქორივით ტანში გამხვე-
ტაო და შავ ნალველზე გავდივარო. — „მითხარ დე-
დილო, როგორ გრძნობდი შენ შენს თავს იმ დღეს,
როცა მე მშობე?“ — კითხავს ის შინაურებთან და
მის მაგიერათ პასუხს თითონვე იძლევა: ალბათ ძა-
ლიან ცუდათაო, თუმცა კი ძნელია, ამისთანა სა-
განზე სჯა, იმ კაცისათვის, რომელსაც მაგის მსგავ-

სი არა გამოუცდია რა... ვთქვით მიიპატივეს სა-
დილზე, — ის ძალზედ გამოიძენძება და გააბამს ლა-
პარაკს, რომ შინ მას წყალი ცივი აქვს, — რომ მას
ჭა აქვს, რისგამოც მას ყოველთვის ღვინო გაციე-
ბული აქვს. მის ბოსტანში მოდის ბევრი საიასალო
წვანილი; რომ მისი მზარეული საუცხოო სანოვა-
გებს ამზადებს. ჩემი სახლიო, — იკვებნის ის სტუ-
მართან, — ნამდვილი სასტუმროა, მუდამ ხალხით
საფსეაო. ჩემი მეგობრები ფსკერგავარდნილი ქვე-
რებიან; სულ რომ ასეა და აქამო, მაინც ში-
თო. — ამასთანავე იქვე, წარმოუდგენს თავისს მო-
საუბრეს ერთს ამისთანა მსხილს (პარაზიტს) და
მუქთა ხორას. — „სტუმრების პატივისცემისათვის
მე მუდამ მზადა ვარ“, იტყვის იგი და დაეპატიჟება
სტუმრებს; დავლიოთო. — ერთი რომ ესთქვა — ძო-
ნა ერთ წუთში ქალს მოიყვანს სამუტრიბოთგან,
რომ ჩვენ ყველამ სალამურზე სმენა დავიტკბოთ
მისის დაკვრით და... სიამოვნით დრო გავატა-
როთ.

მ ე დ ი უ რ ი.

მედიდურობა — წერილმანი პატიემოყვარებაა.
მედიდური სადილათ რომ მიიპატიჟონ, იგი ყოვე-
ლის გზით ცდილობს მასპინძლის გვერდით დაჯდეს.
შვილის თავის გასაკრეჭავათ იგი დელფიაში გაემ-

გზავრება; მხლებელ მონად ეცდება ზანგი იყოლიოს. ხშირხშირათ წვერა იპარსავს და კბილებს იფერავს; ახალ ტან-სამოსს იკერავს, თუმცა ძველი არ გაცვეთია; ხშირხშირათ სურნელს და ნელსაცხებელს იცხებს. ბაზარში ისე მიდის და გაივლ-გამოივლის მკერმეების (ზარაფების) მაგიდებთან (სტოლებთან). გიმნაზიებში შეჩერებია ყმაწვილების სხეულთ გრჯიშობას; თეატრში წარმოდგენებზე, იგი ჯდება სარდლების გვერდით. იგი შამოიკრებს ყოლაფერს თავისთვის კი არა, არამედ უცხოეთში თავისის მეგობრისთვის გასაგზავნათ, — ხმელხილებს — ბიზანტიაში, სპარტანულ ძალებს — ქიზიკიაში, გიმეთურთაფლს — როდოსში და ამ ამბავს მთელ ქალაქს მოსდებს. იგი ინახავს სხვადასხვა მაიმუნებს, ყიდულობს სიცილიელ ტრედებს, ქურციკის ძვლებს კრიალოსანს, რგვალ-რგვალ ტურულ შუშებს სურნელებისათვის, მოკაუჭებულ სპარტანელ ჯოხებს და ნაქარგავ სპარსულ ნოხებს. მას აქვს ეზო კონისტერიანი 28) და სფერისტერიანი 29) პალესრის მგზავსათ, სადაც ის დასეირნობს ფილოსოფოსების, სოფისტების 30), ფესმესტრების 31), და მემუსიკეების გვერდით და თხოვს მათ გამოაჩინონ თავიანთი ხელოვნება. თითონ გამოჩნდება წარმოდგენის ბოლოს, რომ ერთმა მაყურებელმა მეორეს ხელი კრას; «აითითონ პალტესტრის პატრონი». რაც უნდა ცოტა ვალს ისტუმრებდეს, — იგი ახალ-

ახალ მანათიანებს გადმობთელის. მსხვერპლად რომ ხარი შესწიროს, — იგი მისს რქებს მიაჭედავს შესავალ კარების თავზე და შეამკობს ფერადის თაგულებით, აქაოდა შემომსვლელებმა დაინახონ, რომ მას მსხვერპლად ხარი შეუწირავს. ცხენოსნების სადღესასწაულო გამოჩვენების გათავეებისას, — იგი მონის ხელით შინ გზავენის მთელის ცხენის აღკაზმულობას, თითონ კი გიმატით და დეზებიანათ დასეირნობს ბაზარში. ჭილყვავისათვის, რომელსაც იგი სახლში ინახავს, — ის აკეთებინებს პატარა კიბეს და ზედ მამაგრებს სპინლენძის ლატანს, რომ ჭილყვაემა იქითგან კაბეზე იხტუნოს მოუკვდა მას მელიტური ფინია, — იგი მას ძევლად ადგამს სვეტს ეპიტაფიითურთ: „ადგილსა ამას განისვენებს გვაში მელიტის მკვიდრისა“. ესყულაპის ში) ტაძარში რო სპინლენძის რგოლი შესწიროს, — იგი ყოველ დღე ზეთს ჯცხებს და ფერავს. პრიტანებს გამოსთხოვს ნებას, ხალხს გამოუცხადოს მსხვერპლთ შეწირვის გათავება, — იგი წარმოდგება წინ მდიდრულის ტანსამოსით, გვირგვინით თავზე და დაიწყება: „ათინელებო! ჩვენ პრიტანელებმა შეესწირეთ მსხვერპლი უკვდავთა დედას; წარბრძნდით მშვიდობით: სათნოყოფილარს მსხვერპლი!..“ მერე დაბრუნდება შინ და ცოლს ეუბნება: დღეს მეტის მეტათ ბედნიერი ვარო.

კ რ ი შ ა ნ ზ ი .

კრიქანგობა იმას ქვიარ როცა კაცს სრული-
ად ავიწყდება პატივი იქ, სადაც ხელმოჭერილობა
დამამდაბლებელია.

კრიქანგმა რომ გაიმარჯოს ტრალუკურს გა-
ჯიბრებაში, — იგი შესწირავს დიონისს ხის გვირგვინს,
ზედ ამოჭრილის თავისის სახელით. როცა საერო
კრებაში წინადადება შეაქვთ სახელმწიფო საჭიროე-
ბათათვის კეთილმნებლობითს შესაწირავზე, — იგი
გაბუსუნდება, ან ადგება და საცოდლაც გაძივრება. ქალი-
შვილს რო გაათხოვებს, — იგი სამსხვერპლო ხორცს
გაყიდის, გარდა იმისა, რაც მისის მსხვერპლისა-
თვის საჭირო არ არის, მოსამშახურებს საქორ-
წილო ნადიმში მათისავე ხარჯით დაიქირავენს. გემს
რომ უფროსობდეს, — იგი თავისთვის ერდოზე მე-
პრორის ლეიბს დაიფენს ხოლმე, თავისას კი განზე
გადადებს. მუზების დღესასწაულზე ის შვილებს არ
გაუშვებს სკოლაში, მითომ ავათმყოფობისაგამო,
მას ეშინია, ვინ იცის, იქნება ბავშვებმა ფულის
გამოღება გამართონო. ხორავს იყიდის და თითონ მი-
აქვს ბაზრითგან; ხორცი — ხელით წვანილი — ილლიით
გიმატია რომ გასარეცხათ მისცეს, — თითონ შინ
ზის რომ დაინახოს მეგობარი, რომელიც ფულს
აგროვებს სამადლო საქმისათვის და მან ამის თაო-

ბაზე კრიტიკანგს ჩამოუარეკოს,-- იგი მაშინვე გზით-
გან გადუხვევს და დაბრუნდება შინ იკლიკან ტურის
გზით. მან მზითვეიანი ცოლი შეირთო, მაგრამ
მოახლეს მისთვის არ ყიდულობს, არამედ სასერ-
ნოთ წასვლისას საახლებელათ უქირავებს ხოლმე
მას პატარა გოგოს. იგი იკერებს ბაშმაკებზე ახალ
ფინჯაფინას და გაჯერებს, რომ ბაშმაკები რქასავით
მაგარიჟ და ამიტომ ჯერ არ გამომიცვლიაო. დი-
ლაობით იგი თითონ რეცხავს ოთახს და ბერტ-
ყავს ბუმბუღს. რომ ჯდება, ქვეშ ამოიდებს თა-
ვისს ტრიბონს 32),-- ტანისამოსის უკანა კალთა არ
გამიცვთესო.

მ კ ვ მ ხ ა რ ა .

ტრაბახობა არის დაჩემება ნამდვილათ არ ქო-
ნებულ სათნოებათა.

ტრაბახა დგას ნავთსადგურის კიდევ და მოუ-
თხრობს უცხოელებს თავისს უშველებელ აღებ-მი-
ცემაზე. სამეზღვაურო ვაჭრობაში; ლაქლაქობს იმა-
ზე, თუ რა მამასისხლ სარგებელს იხდის ამის გუ-
ლისთვის ნასესხებ ფულში, იკვებნის მოგებას და
ზარალს. უეცრათ მისი ტრაბახობა შესწყდება,--
იგი აგზავნის მონას საკერმებზე, სადაც მას ერთი
დრაკანიც არ უჭყავის. დაიჭერს თავისთვის თანამ-
გზავრს და გზა და გზა ელაპარაკება, თუ, როგორ

იგი მონაწილეობდა ლაშქრობაში, თავისს ახლო ნაცნობ ალექსანდრესთან, რამდენი ძვირფასი ქვებით შემკული აზარფაშები მოიტანა. ამასთანავე ეკამათება, რომ აზიელ ოსტატების ხელთნაქმრები უფრო შალღა დგას ევროპიელისაზეო. ებაასება ამაებზე, თუმცა იგი თავისს საგაზდილო ქალაქს არ გაცილებია. მაგრამ დარჩენილიაო, განაგრძობს იგი, ანტიპატრესაგან სამი წერხილი, რაშიდაც მას ეპატიყებიან მაკედონიას წასასვლელათ და აძლევენ მას ნებას უბაჟოთ საშენის ხეტყის გადატანისას, მაგრამ მან უარიყო, რათხ ექცი მაზედ არაფინ შეიტანოსო,— „მაკედონიელებს მართებს თსიფთხილით მოიქცენ“... მოუსაველობის დროს მან დახარჯა უქონელ მოქალაქეთათვის დასახმარებლათ ხუთს ტალანტზე ვვ) მეტი,— გულმა არ მიქნა უარი მეტქოო... ზის მასთან რამდენიმე უცნობი პირი,— იგი ერთს მათგანს თხოვს, აბა ჩათვალო რა გამოვაო: ექესასი კაცი—დამიჯდა თითო მინად ვ4),— ამასთანავე უფრო დასაჯერებლათ, იმათ სახელებსაც ჩამოგიტღლის და ჩამოიანგარიშებს კინალამათას ტალანტს... ამდენი გაფლანგა მან, მისი სიტყვით, შესაწევრათ. „იმას აღარ ვიტყვიო, რა დახარჯვ ტრიერარხიებისა ვ5) და სხვა შესაწირავებისთვის. იგი მივა დალალებთან, რომელნიც კაციცხენებს ყიდიან, შეეყიდულება; შევა კრავოტების მაღაზიაში, ამოირჩევს ყველაზედ უძვირფასესს საბანს

და უჯავრდება მონას—რათ ფული ბლომათ არ იგულვეო. იგი ცხოვრობს სხვის სახლში, უცნობებს კი აჯერებს, რო მამისაგან სამემკვიდროთ დარჩენილი სახლიაო, მაგრამ ვფიქრობ გავყიდიო; სტუმრების მისაღებათ მეპატარავებაო.

ა მ პ ა რ ტ ა ვ ა ნ ი.

ამპარტავენობა არის არათ ჩაგდება ვისიმე, გარდა თავისის თავისა.

შენ გეჭივრება მოელაპარაკო ამპარტავენს და უყოვნებლივ, — იგი ნასადილევს, გასეირნების დროს დაგინიშნავს სანახავათ. მან რომ სამსახური გავიწიოს, — გეტყვის აღარ მახსოვსო. მედიატორედ რომ აირჩიონ, — იგი საქმის გადასაწყვეტათ მომჩივნებს ადგილს დაუნიშნავს ქუჩაზე. მას რომ დიდი თანამდებობა შეაძლიონ, — იგი ფიცით უარობს არა მცალიანო. საკუთარის ღირსების გრძნობა ნებას არ აძლევს, მან პირველმა თავი დაგიკრას. იყიდეთ თქვენ რაზე ნივთი იმისგან, ანუ დაეჭირავეთ მას, — იგი დაგიბარებს შინ გათენებისას. ქუჩაში ის გამვლელს ხმასაც არ გაცემს, ხან ცხვირს ჩაკიდებს ძირს, ხან, როცა ენებება, ისევ მალლა მიაქვს. იგი პატიჟობს სტუმრებს, მაგრამ თითონ მათთან არ სადილობს, — მათი მასპინძლობა მინდობილი აქვს მონაზე.

სხვასთან რო მიდიოდეს,—ჯერ კაცს გააგზავნის თავისს თავზე მოსახსენებლათ, იმისთვის კი არა, რომ ნაცნობს მოუმარაგებელათ არ წააწყდეს, არამედ იმისთვის, რომ მან მიიღოს იგი შესაფერის პატივით. ვალს რომ გიხდის, მონას უბრძანებს გამოიანგარაშოს, ჯუმლი გამოიყვანოს და შეიტანოს შემოსავალ გასავლის დაეთარში. წერილებში არ წერს: «გეთაყვანე» „გენაცვალე“, „დამავალე“, არამედ—„მე მსურს“, „მიეცი ჩემ გამოგზავნილ კაცს“ „ასრულე უთუოთ“, „უდავიდარაბოთა“, „ასე განვიზრახე“.

ლ ა ჩ ა რ ი.

ლაჩრობა არის შიშის ამყოლი სულის დაჩაგრული მდგომარეობა.

ზღვაზე ლაჩარს კონცხები ეჩვენება მეკობრეების გემებად; ატყდაზღვის ფრთონვა,—იგი წუხს და ფათურობს, ხომ არაეინ არის პასაჟირებ შორის შემცოდეო. იგი ცას უყურებს და ეკითხება მეპრორეს: მოშორდება თუ არა იგი ჯერ ნაპირს და ან ტაროსს როგორ ატყობო. იგი უამჯობს თავისს მეზობელს—ცუდი სიზმარი ვნახეო; გაიძრობს თავისს მოკლე კურტაკს, აძლევს მონას და თხოვს, თუ გემთმუსერა მოხდეს, ხმელეთზე გამიჭანეო. ბრძოლის წინ ის შამოაკროვებს საჩხუბრათ გამჩადებულ

ამხანაგებს და ურჩევს წინდაწინვე ფთხილათ უნდა მოიქცეთო; ძნელია, ამბობს ის, მტრის გარჩევა თავისიანი საგანს. კიჟინის ხმა ესმის; მისის თვალთ ხედავს, როგორ ცვივიან მომაკვდავები, იგი თავს იმართლებს მაყურებლებთან იმითი, რომ საჩქაროთ ხრმლის წამოღება დაშავიწყდაო, შეიბღუძნება კარავში, გამოდენის იქიოგან მონაა, — უბრძანებს ათვალთვალოს მტრები სად არიანო; შემალაგს ბალიშს ქვეშ საჭურველს, მერე დადხანსარ გამოდის, მითომ და იმას დაეძებს კარავში. იგი ხედავ, მისი მეგობარი დაჭრილი მოყავთ, მიიბრუნს მასთან, გაამხნეებს მას და ზურგზე მოდებული შველის სხვებს, იმის წამოღებაში. იგი ულოლიავენს მას, ღრუბლით პირზე სისხლს უწმენდავს, გვერდით უჯდება, ბუზებს უგერებს ჭრილობაზე, — მტერთან შებმას ამისთანა წვრილმანების ქმნა ურჩევნია. და უკრა მებუკემ საომარი ნიშანი, — იგი კარავში ზის და ბურღულულობს: „ი ეშმაკმა წაიღოს შენი თავი! მოგვდგომია და ჩამოგვდავის; არ იქნება, მოსვენება მისცეს მშვიდობიან ხალხს.“... მთლათ დასერილი სხვისის ჭრილობის სისხლით, იგი მამაცათ გამოდის ბრძოლითგან დაბრუნებულთა შესახვედრათ და ამბობს: „ძლივს არ გადავარჩინე ჩემი მეგობარი; მაგრამ კინადამ თავი წაეაგე“. მოყავს დაჭრილის სანახავათ დემოტებით და ფილეტები პნ) და თვითთელს მათგანს ჩაჩურჩულებს ყურში, რომ მან იგი თავის საკუთარის ხელით მოიტანა კარავში.

დიდკაცი (არისტოკრატი).

მედიდკაცობა არის შედეგი დაქინებულის სურვილისა, რომ თავისს ხელში შემოიბოჭოს ქვეყნის (რესპუბლიკის) მართვა. ხალხს უნდა გაგზავნოს არქონტის 37) საშველათ მხოლოდ რამდენიმე კაცი, — დიდკაცს სარჩელი შეაქვს: საჭიროა გამოამზადონ საელჩო, — წინადადება შეაქვს, რომ მათ განუსაზღვრელი უფლება მიენიჭოსო. ირჩევენ ათს ახალ სარდალს, რგი ეურჩება: «ერთიც კმარა, ოლონდ ღირსეული კაცი იყოსო». გომერის პოემითგან მან მხოლოდ ერთი ლექსი იცის; „მრავალმთავრობა ცუდია; ხამს ერთი იყოს უფალი“... დანარჩენი არაფრათ ენუკვბა... — «შეეჭიდროვდეთ ერთათ, მიქარეები გაუშვათ, ბაზრის ჩათლახებთან საზიარონურა გვინდა რა. მალალ თანამდებობათა ნუ ვეპოტანებით». — ესაა მისი ჩვეულებრივი ღალადება. «ორში ერთი, ან თქვენ უნდა მოუტრაობდეთ დედა-ქალაქში, ან ჩვენ», — პასუხად იძლევა ის, გამწვითინებული ბრბოსაგან აქა-იქ გამოტყუარცილ დაცივნვასა და შეურაცხებაზე. შუადღეა. გადიკდებს მოსასხამის კალთას მხარზე, ქოჩორ მოპარსული და გულსმოდგინეთ ფრჩხილებ დაკვეცილი, გამოდის თავისის ბინითგან; დაყვება ოდენოსკენ მიმავალ ქუჩას და გაცხარებული იმდურება, იგინება, ჯავრობს:

„ამ მაჩივარებისაგან კაცს ქალაქში აღარ ედგომე-
მება“, „ეს ჩვენი მსაჯულები რომ საქმეს სჯიან,
არ გაგონილა?“ „ვერ გამიგია, რას გამოელიან ეს
საზოგადო თანამდებობათა მაძიებლები.“ „განა შეე-
ხალხი ნასიკეთვარს დაიხსომებს; ვინც ფულს აყრის
ცხვირპირში, ვისაც მეტა ფული აქვს,—აი იმისი
ყურმოჭრილი მონახდება იგი“. თითქო ნექსზე იჯ-
დეს, ისე მიაჩნია, როცა საერო კრებაზე მას (დიდ-
კაცს) გვერდით მოუჯდება ვინცაღა, მუნიანი და
დაფლეთილი სალახანა. „ერთისიტყვით აღარავართ
ამ ლიტურგიებისა და ტრიერარხიებისაგან! როდის
იქნება მათგან მოვისვენოთ?“.. ყაყანობს და სულ
ამას გიძახის. დემაგოგები 38) მისთვის გველის წი-
წილები არიან. მამულის უბედურებაებში, იგი ბრალს
დებს უფრო თეზეოსს 39). მან ოთხი თემი გააერ-
თიანა, მეფის ხარისხი მოსპო და მართველობა და-
ბიონს მიანდოო, მაგრამ ახათ მოუვიდა მას, რაც
მოუვიდა; მაზედ პირველზედ შესევარაო მან ხელი.—
ასეთია დაახლოებით მისი სალაპარაკო საგნები უც-
ხოელებთან და მისთ თანამოაზრე მოქალაქეებს და
მოაზრებთან.

ბ ე რ . ჭ ა ბ უ კ ა .

ბერ-ჭაბუკა ისაა, ვინც ყმაწვილობს თავისის
ხანისდა შეუფერებლათ.

აგერ სამოცმა წელიწადმა ჩაჟრახუნა და ახლა
 კბილავს ნაწყვეტებს პოეტებითგან; სმა-ქეიფობის
 დროს კითხულობს მათ, თუმცა მეხსიერება ლალა-
 ტობს. თავისს ვაჟს უკანანახებს: «მარჯვნივ! მარ-
 ცხნივ! ირგვლივ». ღერმის 43) დღესასწაულობაზე,
 იგი ყმაწვილებს აყოლია, მათსავეთ იხარჯება, ხელ-
 შინქლილიანი გასწრებ-გაქცევიანში ერევა. გერაკლის
 ტაძრისკენ რო დაუძახონ, — იგი გაღისერის მოსასხამს
 და ხარს რქებში წაავლებს ხელს, რათა კისერი გადუ-
 გრიხოს. ჩვეულებისამებრ პალესტრაშიაც კი შედის,
 ოღონდ იჭიდაოს. თეატრში ერთ და იგივე პიესას
 სამ-ოთხჯერ დაესწრება, სიმღერებსაც კი სწავლობს. —
 საბაზიას საიდუმლო რომ გამოუცხადონ, — იგი ცდი-
 ლობს შოხიბლოს ქურუმი თავისის თავაზიანობით.
 იგი ეკურკურება სხვისს ხასას, ეჯახუნება მის კა-
 რებს, გატყუავს მას მეტოქე და ახლა გააბამს სა-
 ჩივარს. იგი მიდის ქალაქს გარეთ სხვისი ცხენით,
 უნდა მხედრობა და სიკისკასე გამოიჩინოს; გადმო-
 ეშვება ყირამალა და ახლა თავპირზე უნდა ოშოშა-
 იდოს. თავისის ბაღლის სახელის დღეობისას, იგი
 მესალამურე ქალებიანათ შეყრის სტუმრებს (საერ-
 თო კონცერტისათვის). იგი ძალას ატანს თავისს ბა-
 ლნებს, იჭიდაონ და ირბინონ გასწრებიანში, სანამ
 სრულიად არ დაიქანცებიან. მონა რო უყურებდეს,
 ისე ფარიკაობის საძრავებს უკეთებს უშველებელ
 ალაღმას, გაეჯიბრება ხოლმე მშველდობასა და

ლახერის ცემაში თავის შვილების აღმზრდელს და წინადადებას აძლევს — „მე შენი მასწავლებელი უნდა გაეხდეთ, რადგან შენ არა იცი-რაო“. გიმნასტიკას შემდეგ იგი წამდაუწუმ იწყუპკლება ახანოში, ფილოსოფოსობას ჩემობს, ქალების საზოგადოებაში — საცეკვოს სტენს და ცეკვავს, ბუქნობს.

ავეცია (მხრდავი).

ავეციაო ბა ყოლაფრის ცუდად მოხსენების ფონია.

ავეციას კითხვ: «ეს ვინაათქო?» ის მოყვება. „მშობლებითგან დაფიწყებო. მაგის მამას ქვიოდა სოზიოსი; სალდათობაში გადიქცა სეზოსტრატედ, დემოტებში ჩაწერის შემდეგ — სოზიდემოსად; დედა მაგისი კი დიდა კაცის ქალია — თრაკიელი, კრინოკორაკი, უმანკო სულითა; ამისთანა ქალგის მის სამშობლოში თურმე „კეთილშობილებს“ ექახიანთითონ ეს კაცი დიდი მამა ძალია; „დედა ნახე, მამა ნახე, შვილი ისე გამოჩნა...“ «ნუ მამბრიყვებ, რა შვილიცა ბანდები მე ვაცო», ფუბნება და განაფძობს ლაპარაკს იმ ქალებზე, გამვლელ გამომვლელებს რომ ხელს უქნევენ: აი ის სახლი, საცა მაგისთანებო ცხოვრობენ... ტაშტო გატყდა, ხმა გავარდაო. რომ ერთმანერთს აგინებდენ, — ავეცია იქაც ჩაუმატებს თავისას: „არავინ ისე არ მძგ“, როგორც ეს კაცი: ჯერ ცხვირ პირი გაუშინჯე, რას უბავს.

ახლა მისი სიფლიდე ნახე, — ცოლი შეირთო, მ გა-
ლითად, უშველებელ მზითებაანი, შეილიც აყოლა
და სახარჯოთ აძლევს დღეში სამს ხალკას 41);
პასიდონის 49) დღეობისათვის ცივ წყალში აბანებს
ხოლმე“. აყვია ზის ვთქოთ საზოგადოებაში; რა
გაფა ვინმე, — იგი გამ რთავს მათზე საუბარს და თუ
ერთი თავი მოხსნა, — სულ გამოლანძღავს თავისს
ნათესავეებსაც, კვდრებსაც კი სწრაფ აყენებს; მეგობ-
რებს და ნაცნობებს ხომ მეტი ხედებათ მისგან.
რომ გააშაოს პარრეზია 43), დემოკრატობა და თავის-
უფლება — ეს არის მისი უდიდესი ბედნიერება ცხოვ-
რებაში. ასე უმღვრევს კაცს ტვინს; ხელს უშლის
სამართლიანათ განსაზროს რამე; — მისი მისწრაფება
ისაა, რომ ზნეობის მოძღვრად წადოდენ.

მეგლესურა

გატაცებით შავ-ხალხის მოყვარულობა — ზნე-
დაცემულობისადმი შეუგნებელის მიდრეკილების
შედეგი.

მეგლესურა დაუხლოვდება ხოლმე ისეთ პი-
რებს, რომელთაც საქმე წაუგიათ სამსჯავროსა ან
საერო კრებაში, — მათი ნაცნობობა, მას ვინა, გა-
მოცდილებას და ხელშეუფლობას შემძენსო. —
„წმინდა წყლისანი არც ის ჩვენა ვაებატონები გა-
ხლავან“, იტყვის ხოლმე ის პატიოსან კაცებზე და
დასძენს: «პატიოსანი კაცები სადღა არიან? ერთი

შეწვი, მეორე შესცხვო.“ პატიოსან კაცებს იგი ტალახში სერის, ფლილი-კი ცამდე აყავს. გინდა შენ საძაგლის გაიძვერობა გამოაქვეყნო, — იგი გთანხმდება, რო მაზედ გავრცელებულს ხმებში არის კი ცოტაოდენი სიმართლე, მაგრამ მას მისი სიტყვით, ისეთი ღირსებები აქვს, რომ არ იციან. სხვებს რომ გონიათ, ის ისე ბრიყვი არ არის, საუცხოვრო ამხანაგიაო, გაქვივრების ტალკვესიაო, და გაცხარებული გაჯერებთ, ვითომც იმისთანა კაცი ქვეყნის ძირზე აღარ მოიპოვებოდეს. ეს იცავს იმ ფლილს საერო კრებაზე, სამჯავროშიაც და ურჩევს მაყურებლებს: კაცს რათ უყურებთ, თქვენ მისი ნასაქში გასინჯეთო. იგი გეუბნება ეს, ხალხისათვის ნამდვილი ძალღიაო. უყარაულებს მას და მისს შეურაცხყოფელებს უფრთხობს.“ იმისთანა ძვირფასს კაცს, თუ აღარ დააფასებთ, — ათავენს ის, — ჩვენ აღარ გვეყოლება ხალხის სანუკველთათვის (ინტერესების) მებრძოლნი». მისი მარწმუნებლები, სულსაეჭვო პირები არიან; იგი მონაწილეა სამჯავროს ხრიკებში; როცა ვექალდა — მოპირისპირების სიტყვებს უკულმართად ხსნის.

საზოგადოდ, შავ ხალხის ლაციცი არის ზნობითი სიჭამხდრის ღვიძლი ძმა. ტყუილათ არ ამბობს ანდაზა: «მე გავსი მსგავსსა თანა განისვენებსო».

ჩ ა რ ჩ ი.

ჩარჩობა არის საქმეში გამოჩენილი საზღვარი მისწრაფება მოხვეჭასადმი.

ნადიმის დროს ჩარჩო უბრძანებს მონებს — პური ჭიჭოთ მოგვართვითო, მისას რო მისი ნაცნობი ჩამოხტეს, იგი სესხად ფულს გამოართმევს; საქმელებს კერძ-კერძად აჭმევენებს; მოაგონებსთ, რომ მას, როგორც განმკარგველს ერთი ორად კერძი ერგება და მაშინვე წამოაველებს ხელს. ღვინოს ვაჭრობს, — გულითადს მეგობარსაც კი წყალ-გაურეველს არ მიყიდის. თეატრში მხოლოდ მაშინ წავა შვილებიანათ, როცა ზედამხედველები მაყურებლებს მუქათათ უშვებენ შოგ. ეთქოთ, სხვაგან მიდის ხაზინის ხარჯზე, — ფეხის ქირას შინ ტოვებს და თანამგზავრებს ესესხება. მონას რომ გაიყოლებს, წელსაწყევტათ დასტვირთავს; აჭმევს ასმევს სხვებზედ უარესათ. საელჩოს საჩუქრისაგან იგი თავისს წილს გამოითხოვს და ფულათ გაყიდის. აბანოში რომ საცხებელს ისომს, მონას ეუბნება:

„შენ, ჩემო ძამიავ მყრალი ზეთი გიყიდია ჩემთვის“, — გადაწვდება სხვისს ზეთს და ისობს. მისმა მონამ რომ ქუჩაზე ორი გროში იპოვოს, — იგი მას თავისს წილს მოთხოვს და ეტყვის: ერთათ მოვდიოდით, ნაპოენი შუაზე უნდა გაიყოთო. თავისი გიმატია რომ გასარეცხათ მიცეს, — იგი სხვისას ჩაიცომს

დ. რამდენსამე დღეს გაატარებს, საწაშუქანვე არ მო-
 თხოვენ და შისთანები. შინაურებს ფქვილს მიუწყავეს
 ხოლმე ქილომირის 44), ფსკერ-გამოღრანულ საწ-
 ყაოთი და ამასთანავე გულს მოდგინეთ ხელს
 გადუსობს და გამოუხეკს ხოლმე. ყიდის მისი
 მეკობარი საჭიროებას გამო თავისს ნიჟაებს ნა-
 ხევარ ფასად. — იგი ჩუმათ იყიდის მათ და მერე
 მოგებით გაასაღებს ხოლმე. ეალს რომ იხდის,
 ვთქოთ, ოცდაათ მინს ოთხს ღრავანს მანც შე-
 იწევს. მისს შეილებს მთელს თთვეს სკოლაში არ
 უვლიათ ავთმყოფობისა გამო, — იგი სასკოლო
 გადასახადისაგან ამის შესაბამად გამოაკლებს; ან-
 ტესტერიონის 45) თვეში კი სრულიადაც აღარ
 გზავნის შეილებს სამაცადინოთ, — ამ თვეში
 ბევრი უქმე დღეა და ტყუილათ ფული რათ
 ვიხადოო. მიილო, ვთქოთ მონისაგან ერთი ხალკი
 საურად 46) იმისა, რომ სამუშაოთ გაუშვა, —
 იგი ერთ ხალკს კიდევ დასცინცლავს (მეკერმესთან
 დასახურდავებელიაო; მონისაგან საურს სხეილ
 ფულად იღებს); ამასვე ჩადის, როცა მოურავს
 ანგარიშს უწმენდს. აკეთებს, ვთქოთ, სადალს
 თავისის ფრატრიის წევრთათვის, — იგი საერთო
 ტაბლითგან საჭმელებით გამოკვებს თავისსა მო-
 ნებსაც; ჩაიწერს, რამდენი დარჩა სადილითგან ბო-
 ლოკის ნაჭრები; ამას მერე მეტ-ნაკლებათ გაუ-
 ყოფს თავისს დედა-წულებს. მიდის ქალაქს გარეთ

წაყნობებიანათ, — იგი მათს მ აწებს იმასხურებს,
 თავისს ქირაზე გზაენის, მაგრამ წაშოენი ქირა
 საერთო კასაში არ შეაქვს. ეთქოთ მისს სახლში
 საწილადა ფულით ნადიმა გამართეს, იგი განზე
 გადამალაფს ცოტა რამ მოტანილ შეშის, ოსპის,
 ძმრის, მარილის და სალამპრე ზეთისგან. ეთქოთ
 მისმა მეგობარმა ცოლი შეერთო, ან ქალიშვილი
 გაათხოვა, — იგი ადრიანათ სხვაგან გაეპართება: თავ-
 გადასაკდები დამქირდება ახალდაქორწილებულ-
 თათვის. მეზობლისგან თათხოვრებს ხოლმე იმის-
 თანა წივთებს, რომელსაც უკან არ მოთხოვენ,
 იცის, ან ესინდისებათ მიაკითხონ.

შენსწავებენი.

1. რელეტი — სახელმწიფოს შმართველი შემკვიდრის მკირე წლოვანობისაგამო, ანუ მისის კკუანაკლებობას გამ.ო.
2. წინააღმდეკ კომიკების ჩვეულებასა.
3. სტოა — ბოძებზე დამყარებული, უკედლო დიდი შენობაა, სადაც იკრიბებოდენ ერთგვარის მიმართულების ფილოსოფოსები და მოწათიები, რომელთაც ამ შენობის სახელი სტოიკები დაერქვათ. ისინი ასწავლიდენ სასტიკ ზნეობას და შეურყეველ სიმტკიცეს გაჭირვებაში.
4. საქულობაქო — ძველი ქართული სიტყვაა, შეცვლილი მდაბიოთაგან უცხო სიტყვებზე: ბაზარი, იარმარკა, იგივე სავაჭრო მოედანი, საფარდულო.
5. ბიუსტო — ქანდაკო, რომელიც წარმოგვიდგენს მარტო წელზევითს გამოსახულებას ადამიანისას, ხელებს გარდა.
6. დიონოსობა — ანუ აპატურია -- სამის დღის დღესასწაულობა ბახუსის (ღვინის და ლხინის ღმერთის) საღიღებლათ, ძველ ათნაში.
7. მისტერია — საიდუმლო, სარწმუნოებითი წესი; შუა სუკუნოებში ეძახდენ სასულიერო შინაარსის თეატრალურს წარმოდგენებს.

8. ოდგონი—საჯარო დიდი შენობაა მესაქრავეთა და პოეტთა საპაექროთ (საჯიბრებლათ)
9. ბოედრ ამიონი, პიანეპსიონი — საჯარო ადგილების სახელებია; აგრეთვე პასიდგონიც.
10. აგონალიები — თამაშობა-ვარჯიშობანი იანუს ღმერთის საპატიოდ, ან რომელიმე თავგადასავალის სახსოვრათ. ეს დღესწაული დაწისა ნუმა პომპილემ.
11. საფარდულო — ბაზარი, იარმარკა.
12. დრაკანი ეღარება 24 კაპეიკს, აბოლი — 4-ს.
13. პალესტრა — საგიმნასტიკო ადგილი.
14. პედოტრიტი — ბავშვების, მოსწავლეების თავმდგმური.
15. არქონტი — ათინაში უზენაესი რესპუბლიკის მართველი.
16. პრიტანეა — მოედანი ათინაში საპოლიტიკო კამათობისთვის, სალაყბო.
17. გიმატია — კლოკვი, გრძელი მოსასხაპი, საგარეო, საპატიო პირთათვის.
18. არტემიდა, ანუ დიანა — იუპიტერის ლატონას ასული, ქალ-ღმერთი ნადირობის, მთვრის, ღამის... მფარველი ქალწულობისა.
19. ტმინა, მაიორანა — სურნელ-ყვავილებიდან ნელსაცხებელი.
20. პაროლი — ომის დროს სამალავი ნიშან-სიტყვა თავისიანების მტერთაგან გასაჩივრათ.

21. მუნასიბი — მოუმზადებელის და დაუსწავლელის წარმოთქმა.
22. კრუჟკების დღესასწაულობა —
23. საბაზო — ღმერთი.
24. გეკატა — ტარტაროზის ასული, ჯადოსნობის ღმერთი.
25. ათინა ქალ-ღმერთი, ქალაქ ათინის მფარველი, მეცნიერების და ხელოვნების შემწევნელი.
26. გერჰაფროდიტი — აკუმი, ორ სქესოვანი ცხოველი, გინა მცენარე; ღმერთი მერკურო.
27. ორუიკურა — საიდუმლო — სარწმუნოებრივ — მისტიკური წესების შესრულება — სიმღერა გალობათა მასთვის დანიშნულ პოეტების, ან, რომელთაც ორუიკებს ეძახდენ.
27. კონსტერიანი
28. სფერიტერიანი (სფეროსებრა, ბურთებური.
29. სოფისტი — ფილოსოფოსება, რომელნიც ასწავლიდენ ხელოვნებას ყოლაფერბაასობრასას ხან ასე, ხან ისე, როგორც უფრო სასარგებლო იყო მობაასისათვის. ცნობილია ერთი მიმოდასკენასაო. ხუნჯოთ და სოფისტების გასაკიცხათ წარმოთქმელ პერიკლესაგან: ჩემი პაწაწა ყმა. წილი ქვეყნის მპყრობელიაო. რანაირათო რომ კითხეს, მან თქვა: მე ვმართავ საბერძნეთს, საბერძნეთი უფლებს მთელ ქვეყანას, ჩემზე გავლენა აქვს ჩემ ცოლს, ჩემი ცოლი ასრუ-

ლებს ჩემის შვილის მოთხოვნებს; მაშასადამეო, დასკვნა მან, ჩემი შვილი ქვეყნის ბრძანებელია...

30. ფეხმეისტერა—ფარიაკობის მსწავლებელი.
31. ესყურაპი-მკურნალობის ღმერთი, ქურუმი—ა' კლეპია.
32. ტრიბონი—ხელსახოცი.
33. ტალანტი—ფული, ვერცხლის ტალანტი უდრის 1500 მან. ოქროსა 20,000 მან.
34. მინი—წვრილი ფული.
35. ტრიერარხი—სამთმთაფრობა, სამის მმართველობა.
36. ფილეტები--მოციქულთ დროებისა: ერეტიკოსი, უარპყოფელი სხეულთ აღდგომისა და მკობელი მოციქულთ სწავლისა. ფილეტანება, მიმდევნი ერეტიკოსთა იმნერსის და ფილეტისა, რომლებიც ამტკიცებდენ, რომ მკდართა აღდგომა უკვე იყო.
37. არქონტები—ათინის მართველები კოდრეს სიკვდილ შემდეგ, რესპუბლიკის გამგენი.
38. დეჰაგოგი—ხალხის დაის წინამძღომელი, მოჯანლი.
39. თეხეოსი—ერთა უღიდებულესა გმირთაჴანია ძველ-ბერძნულ მითოლოგიისა, ძე ათინის მეფის ეგეოსისა.
40. ჰერმესი—ბერძნული სახელია მერკურის. მას

თელიდენ გამოგონად იეროგლიფებისა, წერისა, მეცნიერების და ხელოვნებისა; მასვე ამისებდენ მრავალ წმინდა წიგნებს, ჰერმესულად წოდებულს.

41. ხა ლკა — წვრილი ფულია.
42. პოსილონი — ნექტუნი, იუპიტერის ძმა, ღმერთი ზღვებისა.
43. პარეზია — თავხედობა, ყადავხი ლაპარაკში.
44. ეილომირი, — ურიების ქვეყანა.
45. ანტესტერიონი — სახელწოდება ატიკურისთვისა, შუა ფებერვლითგან შუა მარტამდე ჩათვლით.
46. საური — გადასახადი, რომელიც მართებდა ყმას ბატონისა, ფულად,

Handwritten notes in the top left corner, including the number 55 and other illegible scribbles.

1
n 479

